

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

POVĚDOMÍ VEŘEJNOSTI O INTEGROVANÉM ZÁCHANNÉM SYSTÉMU

Bakalářská práce

Autor: Lukáš Krsička

Studijní program: Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání a
ochranu obyvatelstva

Vedoucí práce: Ing. Jakub Brumar

Olomouc 2023

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Lukáš Krsička

Název práce: Povědomí veřejnosti o integrovaném záchranném systému

Vedoucí práce: Ing. Jakub Brumar

Pracoviště: Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Rok obhajoby: 2023

Abstrakt:

Bakalářská práce se věnuje problematice povědomí veřejnosti o integrovaném záchranném systému. V teoretické části popisují jednotlivé složky integrovaného záchranného systému, společně s jejich hlavními úkoly při mimořádných událostech a dále zmiňují vzdělávací programy v ochraně a bezpečnosti obyvatelstva v České republice. Výzkumná část mé práce probíhala na základě sociologického šetření, kterým jsem se snažil zjistit, jaké povědomí má veřejnost o integrovaném záchranném systému a tématech v oblasti ochrany a bezpečnosti obyvatelstva. Výzkumu se zúčastnilo 238 respondentů a na základě výsledků dotazníku jsem se věnoval v návrhové části doporučením ke zlepšení situace.

Klíčová slova:

Integrovaný záchranný systém, ochrana obyvatelstva, bezpečnost, vzdělání, preventivní výchovná činnost

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Lukáš Krsička
Title: Public awareness of the integrated rescue system

Supervisor: Ing. Jakub Brumar
Department: Department of Adapted Physical Activities
Year: 2023

Abstract:

The bachelor's thesis focuses on the public awareness of the integrated rescue system. In the theoretical part, I describe the individual components of the integrated rescue system, along with their main tasks during emergencies. Additionally, I mention educational programs in the field of civil protection and public safety in the Czech Republic. The research part of my work was conducted through a sociological survey, aiming to determine the public awareness of the integrated rescue system and topics related to civil protection and public safety. The survey involved 238 respondents, and based on the questionnaire results, I provide recommendations for improving the situation in the proposal section.

Keywords:

Integrated rescue system, civil protection, safety, education, preventive educational activities

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně pod vedením Ing. Jakuba Brumara, uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 23. června 2023

.....

Poděkování patří Ing. Jakubu Brumarovi za odborné vedení, ochotu a cenné rady, které mi poskytl v průběhu psaní bakalářské práce.

OBSAH

Obsah	7
Seznam zkratek	9
Úvod	10
1 Integrovaný záchranný systém.....	11
1.1 Legislativní úprava IZS.....	11
1.2 Základní pojmy v oblasti IZS.....	11
1.3 Základní složky IZS	12
1.3.1 Hasičský záchranný sbor ČR	12
1.3.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO15	
1.3.3 Policie ČR.....	16
1.3.4 Zdravotnická záchranná služba	17
1.4 Ostatní složky IZS	18
1.4.1 Armáda České republiky.....	19
1.4.2 Český červený kříž	19
1.4.3 Vodní záchranná služba.....	20
1.4.4 Svaz záchranných brigád kynologů České republiky	20
1.4.5 Havarijní služby.....	20
1.4.6 Speleologická záchranná služba	21
1.4.7 Horská služba.....	21
1.4.8 Báňská záchranná služba.....	22
2 Vzdělávací programy v oblasti ochrany obyvatelstva	23
2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky.....	23
2.2 Hasiči pro školy	24
2.3 Hasík CZ.....	24
2.4 Záchranný kruh	25
2.5 POKOS.....	26
2.6 BESIP	26
2.7 Český červený kříž.....	27
2.8 Policie České republiky	28
3 Cíle.....	29

3.1	Hlavní cíl.....	29
3.2	Dílčí cíle	29
3.3	Hypotézy	29
4	Metodika.....	30
4.1	Výzkumný soubor.....	30
4.2	Metody sběru dat	30
4.3	Zpracování dat	30
5	Výsledky.....	31
6	Diskuse.....	46
6.1	Hypotéza č. 1.....	46
6.2	Hypotéza č. 2.....	46
6.3	Hypotéza č. 3.....	46
7	Návrhová část	48
8	Závěry	50
9	Souhrn	51
10	Summary.....	52
11	Referenční seznam	53
12	Přílohy.....	55

SEZNAM ZKRATEK

AČR – Armáda České republiky

Apod. – A podobně

BZS – Báňská záchranná služba

ČČK – Český červený kříž

ČR – Česká republika

GŘ HZS ČR – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

Hl. m. – Hlavní město

HZS – Hasičský záchranný sbor

IZS – Integrovaný záchranný systém

JPO – Jednotky požární ochrany

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MU – Mimořádná událost

MV – Ministerstvo vnitra

Např. - Například

NNO – Nestátní nezisková organizace

PČR – Policie České republiky

PO – Požární ochrana

PVČ – Preventivně výchovná činnost

Sb. - Sběrka

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

SOŠ – Střední odborná škola

SZBK – Svaz záchranných brigád kynologů

Tzv. – Takzvaně

VOŠ – Vyšší odborná škola

VZS – Vodní záchranná služba

ZZS – Zdravotnická záchranná služba

ÚVOD

V současné době je ochrana a bezpečnost obyvatelstva jedním z nejvýznamnějších a nejdůležitějších témat. Jsou to především složky integrovaného záchranného systému, které představují komplexní soubor opatření k minimalizaci rizika a reakci na mimořádné události, a to nejen ve prospěch jednotlivců, ale také pro společnost jako celek. Z vlastních zkušeností jsem došel k závěru, že veřejnost má nedostatečné znalosti o základních tématech v oblasti IZS, což mě motivovalo k napsání této bakalářské práce.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V první, teoretické části, jsem se v souladu s platným zákonem zabýval právním rámcem týkajícím se IZS. Dále jsem podle tohoto zákona definoval jednotlivé základní pojmy. V této části práce také popisuji základní a ostatní složky IZS a přibližuji jejich hlavní úkoly při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

V rámci teoretické části se dále věnuji vzdělávacím programům v oblasti ochrany obyvatelstva. Jednotlivé vzdělávací programy popisuji a zmiňuji jejich hlavní cíle, působnost a cílovou věkovou skupinu.

Druhá polovina práce je praktická část, ve které analyzuji a pracuji s daty, které jsem získal pomocí dotazníkového šetření, jehož se zúčastnila široká veřejnost. Cílem dotazníku je zjištění míry znalostí veřejnosti v tématech ochrany a bezpečnosti obyvatelstva a integrovaného záchranného systému. V této práci jsem si vymezil jednotlivé cíle, dílčí cíle a hypotézy, a na základě cenných informací z výsledků dotazníkového šetření jsem je analyzoval. Z výsledných dat jsem si na tuto problematiku vytvořil vlastní názor a v návrhové části představuji možné řešení ke zlepšení stávající situace.

Je potřeba si uvědomit, že ochrana a bezpečnost obyvatelstva je záležitostí nás všech. Pouze s odpovídajícími znalostmi a vědomím IZS můžeme účinněji předcházet mimořádným událostem a minimalizovat jejich dopady.

1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Pojem integrovaný záchranný systém je poměrně nový pojem, který byl zaveden spolu se vznikem zákona o IZS, tedy roku 2001. Do tohoto roku nebyl tento pojem legislativně ukotven, tudíž nebyl ani používán (Smetana & Kratochvílová, 2007).

Podle platného zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, se IZS využívá při přípravě na vznik mimořádně události a v případech, kdy je zapotřebí provádět záchranné a likvidační práce současně s pomocí dvou nebo více složek IZS.

1.1 Legislativní úprava IZS

V rámci legislativy je klíčovým právním dokumentem v oblasti integrovaného záchranného systému zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Zákon v platném znění definuje základní pojmy a stanovuje složky integrovaného záchranného systému, určuje jejich působnost. Dále upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob v souvislosti s přípravou na mimořádnou událost, prováděním záchranných a likvidačních prací a ochranou obyvatelstva.

1.2 Základní pojmy v oblasti IZS

V zákoně 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů jsou v §2 vymezeny základní pojmy z oblasti IZS:

Mimořádná událost je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Záchranné práce jsou definovány jako činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, a to zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.

Likvidační práce jsou činnosti, které vedou k odstranění následků způsobené mimořádnou událostí.

Věcná pomoc je poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty. Věcná pomoc může být

poskytnuta dobrovolně bez výzvy, ale vždy se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana nebo starosty.

Osobní pomoc je činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana nebo starosty. Osobní pomoc může být poskytnuta dobrovolně bez výzvy, ale vždy se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana nebo starosty.

Ochrana obyvatelstva je definována jako plnění úkolů civilní ochrany, a to především varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva. Dále pak opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

1.3 Základní složky IZS

Základní složky IZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku MU, její vyhodnocení a okamžitý zásah v místě MU. Pro tento účel rozmisťují své síly a prostředky po celém území ČR (Sadílek, Pálková & Kalamár, 2019).

Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, jsou základní složky IZS:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO,
- Policie České republiky,
- Zdravotnická záchranná služba.

1.3.1 Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor České republiky byl zřízen na základě zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. Jeho primárním posláním byla ochrana životů, zdraví občanů a majetku před požáry a poskytování efektivní pomoci při mimořádných událostech. Během platnosti tohoto zákona byl již osmkrát novelizován. Zkušenosti získané za dobu existence a z praxe prokázaly jeho účinnost a důležitost, ale taktéž potřebu aktualizovat

z pohledu řízení této složky IZS a z možnosti naplnění moderních požadavků materiálního a technického vybavení (Vilášek, Fiala & Vondrášek, 2022).

V roce 2015 byl dokončen legislativní proces přijetí nového zákona a parlament schválil zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Podle této nové legislativy se HZS stává jednotným bezpečnostním sborem, jehož hlavním cílem je ochrana životů, zdraví obyvatel, životního prostředí a majetku před požáry, mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. HZS má významnou roli i v oblasti zajištění celkové bezpečnosti České republiky, a to prostřednictvím plnění a organizace úkolů týkajících se požární ochrany, ochrany obyvatelstva a civilního nouzového plánování. V rozsahu a za podmínek stanoveným výše zmíněným zákonem (Vilášek, Fiala & Vondrášek, 2022).

Hasičský záchranný sbor České republiky je tvořen z:

- **Generálního ředitelství HZS ČR**, který je organizační součástí ministerstva vnitra. V současné době pozici generálního ředitele HZS ČR zastává genpor. Ing. Vladimír Vlček, Ph.D., MBA (HZS ČR: O nás).
- **Hasičských záchranných sborů krajů**, jsou to organizační složky státu. Jejichž součástí jsou územní odbory, které mají rozmístěné stanice HZS krajů. Po celé České republice je 13 HZS krajů, HZS hl. města Prahy, 76 územích odborů a 238 stanic. Ve čtyřech krajích (Středočeský, Plzeňský, Jihomoravský a Moravskoslezský) jsou specializované chemické laboratoře. Tyto laboratoře jsou součástí HZS krajů. Laboratoře se zabývají analýzou vysoce nebezpečných chemických a radioaktivních látek. Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč je chemická laboratoř, která je součástí MV – GŘ HZS ČR. Současně plní úlohu metodického pracoviště vůči ostatním laboratořím (Mates, Škoda & Vavera, 2011).

Obrázek 1: Územní působnost chemických laboratoří HZS ČR

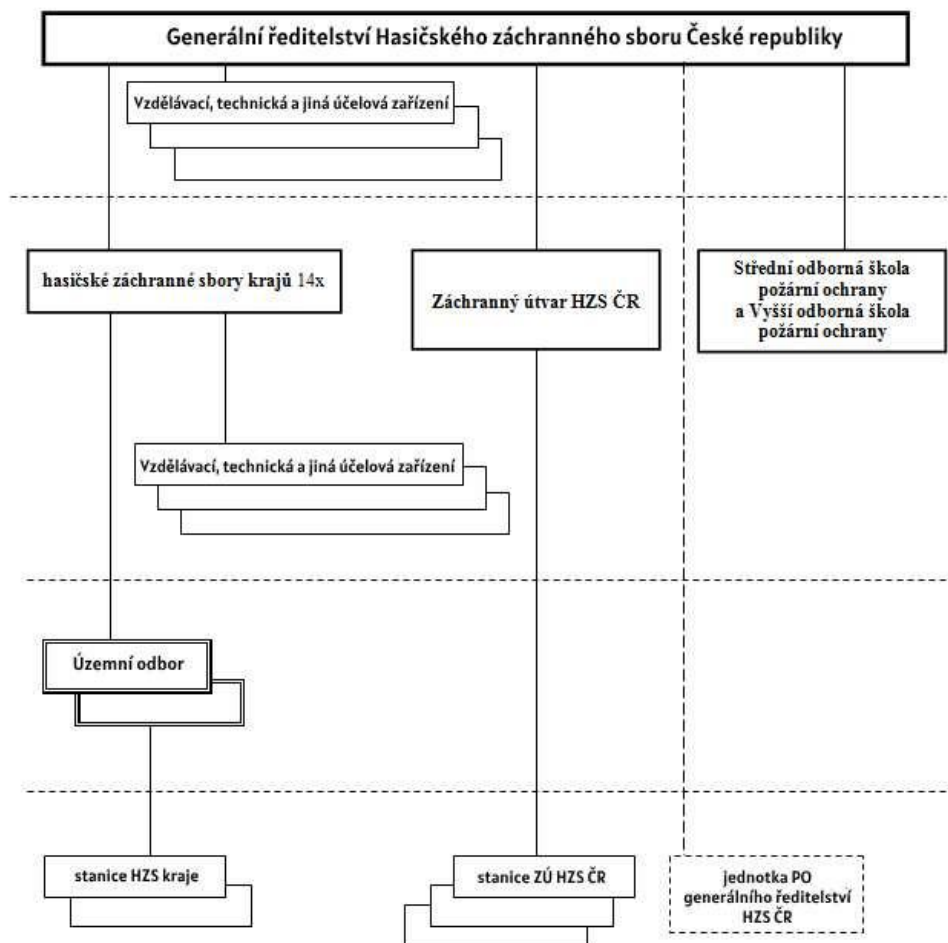

Zdroj: vlastní zpracování

- **Záchranného útvaru**, který se stal součástí struktury HZS ČR 1. ledna 2009, nachází se v Hlučíně a jeho působnost je celorepubliková. Plní především mimořádné úkoly HZS a k tomu provádí výcvik. Provádí se zde výuka a výcvik k získání řidičského oprávnění a zdokonalování odborné způsobilosti řidičů. Hlavními úkoly Záchranného útvaru jsou: záchranná a humanitární činnost (vyprošťování a záchrana osob ze zavalených objektů, zemní práce, dekontaminace osob, vyprošťování uváznělé techniky...), vstupní příprava nových příslušníků HZS (základní příprava v hasičských jednotkách, chemická, topografická, speciální tělesná, zdravotní a psychologická příprava), odborná příprava HZS v odbornostech (kynologická, potápěčská a trhací práce) (Víšek, 2012).
- **Střední odborná škola a vyšší odborná škola požární ochrany**
Tato škola byla založena v roce 1967 a specializuje se především na vzdělávání v oblasti požární ochrany. Absolvent vyšší odborné školy získá titul Dis. Tato škola také poskytuje různé vzdělávací programy zaměřené na ochranu obyvatelstva pro příslušníky HZS ČR (HZS ČR: SOŠ PO a VOŠ PO).

Obrázek 2: Organizační struktura HZS ČR

Hasičský záchranný sbor České republiky

Zdroj: GŘ HZS ČR

1.3.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO

Základním legislativním dokumentem pro jednotky PO je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Tento zákon definuje JPO, pojednává o SDH a vymezuje základní povinnosti JPO. Současně rozděluje JPO na 6 kategorií označovaných římskými číslicemi (JPO I – JPO VI). (Balabán, Stejskal & et al, 2010).

Jednotky s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele:

JPO I – jednotka Hasičského záchranného sboru ČR, která zpravidla vyjíždí z místa své dislokace do 20 minut. Mezi své hlavní úkoly řadí zajišťování pomoci obcím se speciální a ostatní technikou.

JPO II – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu jako své hlavní nebo vedlejší povolání. Zajišťuje výjezdy s menším počtem členů. Je zřizována v obcích s počtem obyvatel přesahující 1000 a zpravidla vyjíždí do 10 minut od místa své dislokace.

JPO III – jednotka sboru dobrovolných hasičů s členy, kteří vykonávají službu v jednotce PO dobrovolně. Výjezdy jsou prováděny menším počtem členů a je zřizována v obcích s počtem obyvatel přesahujícím 1000. Obvykle vyjíždí do 10 minut od místa své dislokace.

Jednotky s místní působností zasahující na území svého zřizovatele:

JPO IV – jednotka hasičského záchranného sboru, která je vytvořena a provozována právnickou nebo fyzickou osobou v rámci podniku. Tato jednotka je vybavena speciální technikou a je k dispozici na výzvu odborné pracovní skupiny HZS ČR. podniku.

JPO V – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce. Členové této jednotky slouží dobrovolně a výjezd jednotky je realizován s menším počtem členů ve srovnání s ostatními jednotkami.

JPO VI – jednotka sboru dobrovolných hasičů, která je vytvořena a provozována právnickou nebo fyzickou osobou v rámci podniku. Tato jednotka je vybavena speciální technikou a je k dispozici na výzvu odborné pracovní skupiny HZS ČR.

(Vilášek, Fiala & Vondrášek, 2022)

Tabulka 1: Operační hodnota jednotek PO dle kategorií

Kategorie jednotky PO	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO VI
Doba výjezdu [min]	2	5	10	2	10	10
Územní působnost [min]	20	10	10	není	není	není
Počet jednotek PO	10	0	18	8	15	8
Druh jednotek PO	HZS kraje	SDH obce	SDH obce	HZS podniku	SDH obce	SDH podniku

(HZS ČR: Jednotky PO)

1.3.3 Policie ČR

Dne 15. července 1991 vznikla Policie ČR na základě zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Tento zákon nahradil dřívější Sbor národní bezpečnosti a vznikl nový všeobecný

bezpečnostní sbor, který byl podřízen ministerstvu vnitra. Policejní ředitelství, vedené policejním ředitelem, se stalo vrcholovým útvarem této nově vytvořené organizace. Jedná se o centrálně řízenou organizaci, která je v resortu ministerstva vnitra. V současné době se Policie ČR řídí platným zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který ji definuje jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor. Její organizační strukturu tvoří policejní prezidium, krajské ředitelství PČR nacházející se ve všech krajích a hl. m. Prahy a územních odborů. Financování PČR je zajištěno ze státního rozpočtu a její příjmy, jako třeba pokuty, jsou příjmem státního rozpočtu (Halaška & Ralbovská, 2017).

Při mimořádných událostech PČR vykonává v rámci IZS především tyto činnosti (Balabán, Stejskal & et al, 2010):

- uzavírání prostor a omezení vstupu a výstupu těchto prostor,
- regulace dopravy na místě mimořádné události,
- vyšetřování okolností vzniku mimořádné události,
- provedení aktivit směřující k identifikaci obětí,
- ochrana a zabezpečení movitého a nemovitého majetku,
- provádění dalších úkolů dle pokynů velitele zásahu nebo řídicí složky IZS.

1.3.4 Zdravotnická záchranná služba

Záchranná zdravotnická služba je tvořena čtrnácti samostatnými subjekty, které působí na území jednotlivých krajů a hl. m. Prahy. Tyto subjekty jsou zřizovány kraji a hl. m. Praha. ZZS se od ostatních složek IZS liší v tom, že její organizační struktura není jednotná a její řízení není centralizované. Při výkonu funkce vychází ZZS ze zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě v platném znění, z vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 240/2012 Sb., kterou se provádí zákon o zdravotnické záchranné službě a z vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 296/2012 Sb., která vymezuje požadavky na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky. Hlavním úkolem ZZS je poskytování odborné neodkladné přednemocniční péče a provádění všech dostupných lékařských zákroků na místě nehody a před hospitalizací. ZZS jsou finančně zabezpečeny jako příspěvkové organizace zřizované krajskými úřady. Přednemocniční neodkladná péče je hrazena ze státního rozpočtu a prostřednictvím zdravotního pojištění. I když

veškeré náklady by měly být pokryty platbami pojišťoven na základě provedených výkonů, v praxi se ukazuje, že tyto prostředky nestačí, a proto je značná část financována z rozpočtu zřizovatele. Celý systém ZZS je sestaven tak, aby kterýkoliv prvek byl schopen poskytnout pomoc do 20 minut od přijetí oznámení (Balabán, Stejskal & et al, 2010).

Výjezdové skupiny rozdělujeme na (Smetana & Kratochvílová, 2007):

- **rychlá lékařská pomoc**, kterou tvoří tříčlenná posádka – řidič, zdravotní sestra a lékař,
- **rychlá zdravotnická pomoc**, tvořící dvoučlenná posádka – řidiče a zdravotnického záchranáře, tedy bez lékaře,
- **rychlá lékařská pomoc v systému Rendez-vous** s nejméně dvoučlennou posádkou ve složení řidič a lékař zasahujícími v malém autě s možností přivolat druhé velké auto,
- **letecká záchranná služba**, složená z pilota, zdravotní sestry a lékaře. Tato jednotka zasahuje ve vážných případech a urgentních situacích, kdy je nezbytné zajistit co nejrychlejší transport.

1.4 Ostatní složky IZS

Ostatní složky IZS poskytují pomoc při záchranných a likvidačních činnostech na vyžádání. Plánovaná pomoc na vyžádání je začleněna do poplachového plánu IZS (Vilášek, Fiala & Vondrášek, 2022).

Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému ostatními složkami IZS jsou:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

V následující části jsou uvedeny příklady ostatních složek IZS – Armáda České republiky, Český červený kříž, Vodní záchranná služba, Svaz záchranných brigád kynologů České republiky, Havarijní služby, Speleologická záchranná služba, Horská služba a Báňská záchranná služba.

1.4.1 Armáda České republiky

Armáda České republiky plní, mimo ochrany a obrany územní celistvosti republiky a mezinárodních závazků naší země, také vnitřní funkci při zajišťování bezpečnosti občanů. Vojáci v rámci IZS pomáhají záchranným a zdravotnickým složkám státu při likvidaci a omezení následků průmyslových a ekologických havárií (Hanuška, 2022). Využití AČR k plnění hlavních úkolů lze v souladu se zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky ve znění pozdějších předpisů, uvedeným v § 9 a 10. Dle tohoto zákona lze AČR dále použít k:

- střežení objektů důležitých pro obranu státu,
- k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky,
- k zabezpečení letecké zdravotní dopravy,
- k poskytování leteckých služeb,
- k zabezpečení kulturních, vzdělávacích, sportovních a společenských akcí,
- k plnění humanitárních úkolů civilní obrany.

1.4.2 Český červený kříž

Český červený kříž je součástí Mezinárodního hnutí Červeného kříže. Jedná se o humanitární organizaci, která má své působíště na celém území ČR. ČČK působí v oblastech humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné. V současné době ho tvoří více než 15 000 členů a dobrovolníků (ČČK: Kdo jsme). Existuje ze zákona č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži, podle kterého plní především tyto úkoly:

- působí jako výlučně uznávaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby;
- působí v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva a poskytuje pomoc v případě katastrof a jiných mimořádných událostí;
- poskytuje zdravotnické, záchranné, sociální a další humanitární služby;
- šíří znalost Ženevských úmluv;
- vychovává občany k účasti na plnění zdravotnických úkolů a jeho složky úzce spolupracují s poskytovateli zdravotních služeb.

1.4.3 Vodní záchranná služba

Vodní záchranná služba byla založena roku 1968. V současné době působí v deseti krajích ČR a svoji činnost věnuje vodní záchraně, vzdělávání a prevenci ve vodním prostředí. Je kolektivním členem ČČK, a tím i dodržuje jeho principy a poslání. V rámci své činnosti se VZS zaměřuje zejména na:

- záchranu a poskytování neodkladné první pomoci na vodních plochách a v jejich blízkosti,
- přípravu vybavení a materiálu,
- sportovní a volnočasové aktivity pro mládež i dospělé,
- přípravu a výcvik svých členů.

(Kroupa & Říha, 2011)

1.4.4 Svaz záchranných brigád kynologů České republiky

V roce 1990 byl založen Svaz záchranných brigád kynologů ČR, což je společenská organizace se zaměřením na výcvik psů, kteří jsou následně nasazováni při vyhledávání živých i mrtvých osob v různých prostředích. Tato organizace má za cíl efektivně využívat schopnosti a instinkty psů při záchranných operacích. V zimním období se členové této organizace specializují na vyhledávání osob, které jsou zapadlé sněhem nebo se nacházejí v extrémních podmínkách. V letním období se zaměřují na vyhledávání ztracených osob v různých terénních podmínkách. Díky pečlivému výcviku a spolupráci se svými vycvičenými psy dokáží rychle lokalizovat a najít ztracené osoby. Při mimořádných událostech, kdy je potřeba vyhledávání zavalených osob ze sutin různého původu SZBK úzce spolupracuje se základními složkami IZS (Kroupa & Říha, 2011).

1.4.5 Havarijní služby

Havarijní služby zřizuje právnická osoba. Jejich úkolem je opravy poruch vzniklých při mimořádných událostech. Tyto služby fungují non-stop a své služby vykonávají v oblastech energetiky, plynárenství nebo vodárenství. Dále pak vykonávají činnosti: zámečnické, sklenářské, pokrývačské apod (Navrátil, 2018).

1.4.6 Speleologická záchranná služba

V roce 1982 byla založena Speleologická záchranná služba jako dobrovolná specializovaná složka České speleologické společnosti. Tato záchranná služba je složena ze zkušených speleologů, kteří absolvují výcvik v lezení a zdravotnictví, což jim umožňuje poskytovat kvalifikovanou pomoc v případě potřeby. Mají vynikající dovednosti při záchranných operacích v obtížně přístupných podzemních prostorech a sdílí své zkušenosti s členy HZS ČR, s nimiž tato záchranná služba úzce spolupracuje. V současnosti se Speleologická záchranná služba skládá z 30 členů, kteří jsou rozloženi do dvou stanic s působností v oblastech Čechy a Morava.

Mezi hlavní úkoly se řadí:

- spolupráce při záchranných akcích na výzvu IZS,
- provádění prevence proti vzniku nehod při pobytu v podzemí,
- poskytování neprodlené a kvalifikované pomoci,
- organizace sportovních akcí a seminářů se zaměřením na první pomoc.

(Kroupa & Říha, 2011)

1.4.7 Horská služba

Horská služba je aktivní po celý rok a má za úkol zajišťovat záchranné operace a poskytovat první pomoc v horských oblastech. Její působnost zahrnuje několik horských regionů v České republice, konkrétně Krušné hory, Orlické hory, Jizerské hory, Krkonoše, Jeseníky, Beskydy a Šumavu. Její členové jsou připraveni rychle reagovat na různé situace, které se mohou vyskytnout při pobytu a aktivitách v horách. Horská služba hraje klíčovou roli v zajištění bezpečnosti a ochrany návštěvníků těchto horských oblastech. (Kroupa & Říha, 2011).

Činnost horské služby je vymezena v druhé části zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, mezi hlavní činnosti podle tohoto zákona patří:

- organizování a provádění záchranných a pátracích akcí v horském terénu,
- vytváření podmínek pro bezpečnost návštěvníků hor,
- informování návštěvníků hor o povětrnostních a sněhových podmínkách na horách,
- provádění lavinových pozorování,

- zajišťování provozu a údržby výstražných a informačních zařízení mimo lyžařské areály,
- spolupráce s ostatními složkami Integrovaného záchranného systému.

1.4.8 Báňská záchranná služba

Báňská záchranná služba je záchranný tým, který úzce spolupracuje s hornickým průmyslem. Její role a povinnosti jsou stanoveny Horním zákonem a vyhláškou Českého báňského úřadu o báňské záchranné službě. Celkem ji tvoří 4 hlavní báňské záchranné stanice, které se nachází v Ostravě, Mostě, Hodoníně a Praze. Dále pak ji tvoří 12 závodních báňských záchranných stanic (Šenovský, Adamec & Hanuška, 2007).

Vyhláška č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě vymezuje tyto základní úkoly BZS:

- záchrana lidských životů a majetku při haváriích včetně poskytování první pomoci v podzemí,
- zdolávání havárií,
- odstraňování následků havárií,
- vykonává i jiné činnosti v nedýchatelném nebo zdraví škodlivém prostředí a další speciální rizikové práce, např. práce ve výšce a nad volnou hloubkou nebo pod vodní hladinou,
- spolupracuje s organizacemi při havarijní prevenci a zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu zejména tím, že provádí namátkové prohlídky jejich pracovišť a kontroly prostředků pro zdolávání havárií, popřípadě i školení a výcvik zaměstnanců,
- plní úkoly a povinnosti vyplývající pro ni též ze zvláštních právních předpisů.

2 VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

„Výchova a vzdělávání obyvatelstva je systém, který sestává ze dvou základních prvků. Základním stavebním kamenem je pravidelné vzdělávání obyvatelstva v rámci standardního vzdělávacího procesu. Kromě něj jsou dále realizovány další projekty a akce pro veřejnost, které slouží k podpoře pravidelné výuky nebo na ní navazují, rozvíjejí a doplňují ji a slouží pro cílové skupiny, které již neprochází pravidelnou výukou, je to tzv. Realizace preventivně výchovné činnosti (dále „PVČ“). PVČ kromě HZS ČR realizují další instituce a subjekty, jako krajské úřady, obce nebo NNO.“ (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, skriptum, 2015)

V této části práce se věnuji projektům a programům, které jsou určené ke vzdělávání v oblastech ochrany obyvatelstva a požární ochrany.

2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor pravidelně pořádá různé akce pro veřejnost všech věkových kategorií s cílem podpořit osvětu v oblasti ochrany obyvatelstva. HZS ČR nabízí učitelům základních a středních škol možnost absolvovat několikahodinové vzdělávací kurzy, které jsou zaměřeny na problematiku ochrany obyvatelstva. Tyto kurzy jsou akreditované MŠMT. V rámci HZS krajů jsou postupně vybudovány moderní multimediální učebny, které slouží k výuce žáků i pedagogů. HZS ČR dlouhodobě usiluje o zvýšení povědomí veřejnosti prostřednictvím praktických cvičení, pořádání besed pro žáky, studenty a pedagogy, prezentací své techniky a jejího využití v praxi, návštěvami stanic HZS a také vytvářením učebnic a výukových materiálů (Kavan, 2020).

Projekty realizované HZS ČR (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptum, 2015):

- Bezpečné cestování – projekt vznikl v roce 2006 a svoji působnost má ve velkých městech, kde se zaměřuje na informování a prevenci veřejnosti v městské hromadné dopravě.
- Šťěstí přeje připraveným – jedná se o seriál videí, který byl vytvořen Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč pro MV-GČ HZS ČR. V krátkých dvouminutových spotech se dozvíme, co dělat při požáru, jak volat na tísňové linky, jak se zachovat při dopravní nehodě a mnoho dalšího. Formát těchto spotů je pro diváka atraktivní a velmi poučný.
- Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýny radí – jedná se o projekt, který se zaměřuje na ochranu obyvatelstva a prevenci požárů. Projekt poskytuje širokou škálu základních, ale důležitých informací.

V působnosti HZS ČR byly zpracovány publikace a výukové filmy (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta, 2015):

- Příručka „Pro případ ohrožení“;
- Publikace „Ochrana člověka za mimořádných událostí“;
- Série učebnic „Ochrana člověka za mimořádných událostí“;
- Publikace a DVD „Výchova dětí v oblasti požární ochrany“ a „Výchova a prevence v oblasti požární ochrany“;
- Série učebnic „Havárie s únikem nebezpečných látek“ a „Radiční havárie“.

2.2 Hasiči pro školy

Prioritním cílem tohoto projektu je tvorba výukových materiálů pro žáky 6.-9. tříd základních škol. Tyto materiály se zaměřují na vzdělávání v ochraně člověka za mimořádných událostí a běžných rizik. Žáci zmíněných ročníků podstoupí v každém jednotlivém ročníku 5 hodin výuky. Podpůrnými materiály pro tato vyučování jsou interaktivní prezentace a pracovní listy. Tyto materiály jsou propojeny podle ročníků, aby se navzájem doplňovaly a poskytly komplexní vzdělání v základních tématech dané problematiky. Žáci se postupně v jednotlivých ročnících učí o mimořádných událostech a IZS, chování při MU, požárech, živelných pohromách a haváriích. Celý projekt vzniká ve spolupráci HZS Zlínského a HZS Ústeckého kraje za finanční podpory Ústeckého kraje (Hasiči pro školy: O projektu)

2.3 Hasík CZ

Jedná se o preventivně výchovný program podporovaný Českou asociací hasičských důstojníků. Projekt byl zahájen v roce 1996 a po dvou letech testování na školách se od roku 1998 stala oficiálním realizátorem spolek Citadela, Bruntál. Tento projekt cílí na žáky základních škol, kteří absolvují výuku pojatou jako besedu, ve které se žáci mají za cíl vzdělávat v ochraně obyvatelstva a požární ochraně. Zpravidla jsou tyto akce provázeny dvěma vyškolenými instruktory, kteří jsou buď členy HZS kraje, dobrovolní hasiči nebo pedagogové škol. Besedy se konají ve druhém a šestém ročníku základních škol. Pro žáky je připravena hravá forma výuky, při které si zopakují informace, které získali při vyučování. Program je rozdělen na dvě základní části a přizpůsoben věkovým skupinám žáků. Na prvním stupni se žáci seznámí s hasiči a jejich prací, linkami tísňového volání, rizikem při manipulaci s otevřeným ohněm, varovnými signály a mnoho dalších důležitých informací ze základních témat v oblasti požární ochrany. Na druhém stupni je větší důraz kladen na předání informací než na herní činnost s dětmi. Žáci se učí o IZS,

dopravních nehodách, hasicích přístrojích, lesních požárech, únikových cestách, varovných signálech a dalších důležitých základních tématech v oblasti ochrany obyvatelstva a požární ochrany (Kavan, 2020).

2.4 Záchranný kruh

Záchranný kruh je nezisková organizace, která sjednocuje záchranné složky a další instituce. Tato organizace se zaměřuje především na tvorbu vzdělávacích materiálů pro pedagogy a žáky. Dále pro výrobu materiálů pro záchranáře, organizaci různých vzdělávacích akcí pro širokou veřejnost a mnohem dalšího. Primárním cílem Záchranného kruhu je informovat a vzdělávat v tématech běžných rizik a mimořádných událostí.

V rámci Záchranného kruhu jsou vytvářeny následující programy (Kavan, 2020):

- Ty to zvládneš – jedná se o sérii dokumentárních videí, ve kterých nalezneme skutečné události, při kterých nám hrozí nebezpečí. Současně tyto videa nabízí cenné rady a informace pro případ, kdyby se nás v budoucnu taková situace týkala.
- Deskové hry – vzdělávací projekt pro mateřské školy nese název „Včas umět a znát je napořád“. Nové didaktické a metodické pomůcky byly vytvořeny primárně pro pedagogy mateřských škol. Na základě tohoto projektu bylo vytvořeno 33 deskových her. Tyto hry jsou rozděleny do jednotlivých okruhů, aby společně tvořily komplexní soubor her zaměřených na tuto problematiku.
- Pan kroužek – jedná se o plyšového maskota, který své působení nachází mezi složkami IZS při výjezdech. Těmto složkám má v případě mimořádných událostí pomoci s uklidněním dětí a snížit jejich stres. Celkově má tato pomůcka velký význam pro zvládnutí celého zásahu, a proto se jedná o velmi důležitou položku.
- Internetový záchranný systém – tento systém zabezpečuje systematickou informovanost veřejnosti v bezpečnosti a ochraně obyvatelstva. Součástí tohoto systému je aktuální zpravodajství, výukové aplikace a informace o činnostech IZS. Tento systém má sloužit k lepší informovanosti veřejnosti.
- Centrum zdraví a bezpečí – toto centrum nese název Svět záchranářů. Celý tento areál se může považovat za malé městečko, ve kterém můžeme nalézt různé trenážery a vyhovující podmínky pro preventivně výchovnou činnost. Součástí areálu jsou moderní učebny, které jsou přizpůsobeny pro výuku první pomoci a

resuscitace. Učebny jsou tu specifické, a proto se zde nachází také učebny pro výuku možných rizik, jako jsou třeba požáry nebo také nácvik záchran v různých situacích. Značnou část areálů tvoří dětské dopravní hřiště, které disponuje železničním přejezdem a venkovními lokalitami, kde je možné simulovat možná rizika ve venkovním prostředí.

2.5 POKOS

Plánování obrany státu v době míru, zejména na základních a středních školách. Tato krátká definice je vhodná pro vyjádření smyslu tohoto vzdělávacího programu. V programu POKOS se dbá zejména na přípravu ve zdravotnické oblasti, civilní obraně a zájmové činnosti s technickým a sportovním zaměřením. Dále pak sebeobrana a vzájemná pomoc. Hlavním cílem je vytvoření schopností pro zajištění ochrany jednotlivce i celé společnosti. POKOS je v současném právním řádu řešen v zákoně č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR. Výuka POKOS má za cíl vytvářet hodnotový systém, který je založený na historické zkušenosti. Cílovou skupinou tohoto systému jsou žáci na základních a středních školách, kteří současně díky tomuto systému mají dosáhnout lepšího přístupu v oblastech obrany státu a fyzického a duševního zdraví. Součástí POKOS jsou branné soutěže. Tyto soutěže mají obdobný cíl jako POKOS samotný, a to rozvíjet schopnosti a dovednosti jedinců. Těchto soutěží se účastní žáci 6.-9. tříd. Celá tato soutěž se skládá z několika kol. Jako první jsou vyhlášeny oblastní kola na úrovni správního území obcí s rozšířenou působností. Dále pak vítězná družstva postupují do krajského kola, ze kterého se pouze dva nejlepší týmy podívají do celostátního kola soutěže pod názvem „Battlefield“.

Tuto akci pořádá Československá obec legionářská. V krajském kole se můžeme setkat s disciplínami jako jsou dřepy, kliky, leh/sedy, člunkový běh, hod granátem, uzlování, vědomostní soutěže v tématech AČR a ČR, práce s mapou a mnoho dalších aktivit, které prověří fyzickou a vědomostní stránku jedince. (Kavan, 2020).

2.6 BESIP

BESIP se primárně zaměřuje na bezpečnost na pozemních komunikacích a působení lidského činitele. Tento projekt je pod záštitou Ministerstva dopravy ČR a jeho název je odvozen od výrazu „bezpečnost silničního provozu“. Dopravní výchovu a prevenci v oblasti ochrany obyvatelstva BESIP zajišťuje již od svého vzniku, a to především za pomoci sdělovacích prostředků. V roce 1963 vznikla Meziministerská koordinační komise pro bezpečnost silničního provozu. Tato komise vznikla z pochopitelného důvodu, a to, že se v soukromém vlastnictví nacházelo čím dál více osobních automobilů, a tato skutečnost s sebou pochopitelně nesla i větší

množství dopravní nehod. BESIP, jako její výkonný orgán byl zřízen o téměř čtyři roky později, avšak tento orgán nebyl součástí tehdejšího Ministerstva dopravy ČSSR. Jeho přiřazení bylo k příspěvkové organizaci tohoto ministerstva. V prosinci roku 1999 na základě zákona 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích se BESIP stal útvarem Ministerstva dopravy a spojů. Až ve školním roce 2013/14 byla zařazena dopravní výchova do Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy. Na základní škole se žáci prvního stupně setkávají s dopravními tématy. Tato témata mají za cíl žáky seznámit s dopravou okolo svého bydliště, a především s bezpečností dopravy.

Důležitou aktivitou, kterou BESIP vykonává je správa dopravních hřišť v ČR. Jedná se o místo, kde je možné praktikovat dopravní výchovu a zároveň simulovat možné dopravní situace. V Evropě se ČR řadí mezi špičku v rozvinutí sítě dětských dopravních hřišť. V současné době se na území naší republiky nachází více než 160 takových hřišť. Je potřeba zmínit, že tato hřiště své využití nenajdou pouze u dětí základních škol, ale také u mateřských škol nebo různými organizacemi věnující se výchově dětí. V každém kraji v ČR má BESIP svého koordinátora, který spolupracuje na organizaci akcí pro veřejnost a realizuje besedy a semináře zaměřené na témata bezpečnosti silničního provozu (Kavan, 2020).

2.7 Český červený kříž

Jedná se o humanitární společnost působící na celém území České republiky se sídlem v Praze. Má statut národní společnosti Červeného kříže, který je uznáván státem v souladu s mezinárodním právem. Z hlediska vnitrostátního je ČČK považován za spolek. Svou činností zastává v oblastech humanitární pomoci, zdravotnictví, sociální péče a zdravotního vzdělání (Kavan, 2020).

ČČK realizuje program výuky a poskytování předlékařské první pomoci. Cílem je seznamovat veřejnost, děti a mládež s principy ochrany zdraví, záchrany života a základech první pomoci. Tento projekt se dělí na několik stupňů, které na sebe navazují. Jednotlivé úrovně jsou rozděleny podle věkových kategorií a cílových skupin. Tím je dosaženo aktivního vzdělání všech věkových kategorií, jelikož stupně programu jsou od dětí v mateřské školce až po dospělé, s návazností na sebe a zlepšování již získaných dovedností a zkušeností.

V rámci svých oblastních spolků realizuje ČČK školení první pomoci. Pomocí zábavných cvičení se s výukou začíná už u dětí. Je potřeba dětem usadit do povědomí zmínku o takových tématech a záchraně života a pomoci druhým. Školení první pomoci provádí ČČK pomocí svých oblastních spolků. Program nese název „Výuka první pomoci dětí a mládeže“, navazující program

je „Výuka první pomoci dospělých“. Ročně se podaří vyškolit v základech o první pomoci až na dvě desítky tisíc dětí.

ČČK realizuje pro studenty středních škol soutěže družstev v první pomoci. Na regionálních studijních střediscích si studenti procvičí teoreticky i prakticky první pomoc, dále se studenti zapojují jako zdravotnický dozor na různých kulturních akcích. Tento projekt má velký potenciál a efektivitu především kvůli tomu, že se do něj zapojují pouze ti, kteří mají o tuto problematiku aktivní zájem.

Dále pak ČČK pořádá kurzy zdravotnických instruktorů, vydává pro účely výuky první pomoci výukové pomůcky a školí učitele, zabývá se vzděláváním v oblasti mezinárodního humanitárního práva a organizuje vzdělávací program „Kurz humanitárního práva“ v rozsahu 25 hodin určený zejména pro pedagogické pracovníky, ale i pro širokou veřejnost (ČČK: Kdo jsme)

2.8 Policie České republiky

Zaměření ve výchovném a vzdělávacím působení má Policie ČR především na prevenci proti kriminalitě. Specializovaní pracovníci provádí tuto prevenci, a to především na krajské úrovni. Preventivní projekty kriminality v oblasti bezpečnosti silničního provozu jsou „Zebra se za tebe nerozhledne“, tento projekt je cílen na chodce, projekt „Vidět a být viděn“ se zabývá viditelností chodců a cyklistů v silničním provozu. Mezi dopravně preventivní projekty se řadí „Řídím, piju nealko pivo“, který cílí na řidiče a dodržování zákazu požívání alkoholu a jiných omamných a psychotropních látek před a během jízdy. Preventisté pořádají velké množství přednášek a besed pro všechny věkové kategorie. V mateřských školách mají preventisté za cíl seznámit děti s osobami v uniformě a vyvolat v dětech pozitivní náhled na policisty. Ve školních zařízeních se besedy zabývají tématy jako je kyberšikana, domácí násilí, bezpečnost silničního provozu a nebezpečí užívání alkoholu a drog. V letním období preventivní pracovníci pravidelně navštěvují letní tábory. Starostové obcí zvu preventivní pracovníky k seniorům do domovů pro seniory a domovů s pečovatelskou službou. Tyto besedy mají za cíl v seniorech vyvolat větší obezřetnost při kontaktu s cizími lidmi a předcházet riziku stát se obětí trestného činu nebo podvodu. Preventivní kampaně probíhají také v obchodních domech nebo na místech s velkou koncentrací osob. Na těchto místech jsou lidé upozorňováni na hrozbu okradení (Kavan, 2020).

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem je zjištění míry povědomí a vzdělání veřejnosti v oblasti integrovaného záchranného systému. Na základě výsledných dat bych chtěl představit možnosti zlepšení vzdělávání v oblasti integrovaného záchranného systému v České republice.

3.2 Dílčí cíle

- 1) Zjištění, v rámci, kterého vzdělávacího programu se veřejnost setkala s naukou o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva.
- 2) Zvýšení povědomí o tématech v oblasti integrovaného záchranného systému.

3.3 Hypotézy

- 1) Respondenti nejčastěji absolvovali kurz, workshop nebo jiné školení o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva na základních školách.
- 2) Většina respondentů nebude znát základní složky integrovaného záchranného systému.
- 3) Respondenti budou mít zájem o rozšíření sítí dopravních hřišť v České republice.

4 METODIKA

4.1 Výzkumný soubor

Průzkum byl vytvořen pomocí služby Google Forms, a to z důvodu plné verze se všemi službami bez nutnosti placení, a možnosti přizpůsobení stylu otázek a odpovědí podle mých představ. Byl veřejně sdílen na sociálních sítích. Celkově se podařilo nasbírat odpovědi od 238 respondentů.

4.2 Metody sběru dat

Průzkum, který se zabývá zjištěním míry povědomí veřejnosti o integrovaném záchranném systému, byl prováděn pomocí dotazníkového šetření, které proběhlo online formou v měsíci únor roku 2023. Dotazník obsahoval celkem 21 otázek, z toho jsou 4 otázky cílené na respondenta samotného. Jedná se o otázku číslo 1, 2, 3 a 6. Všechny ostatní otázky jsou zaměřeny na základní znalosti v oblastech integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. V dotazníku byly dvě otevřené otázky a u všech dalších respondenti vybírali z jedné nebo více možností. Všechny otázky v dotazníku byly povinné.

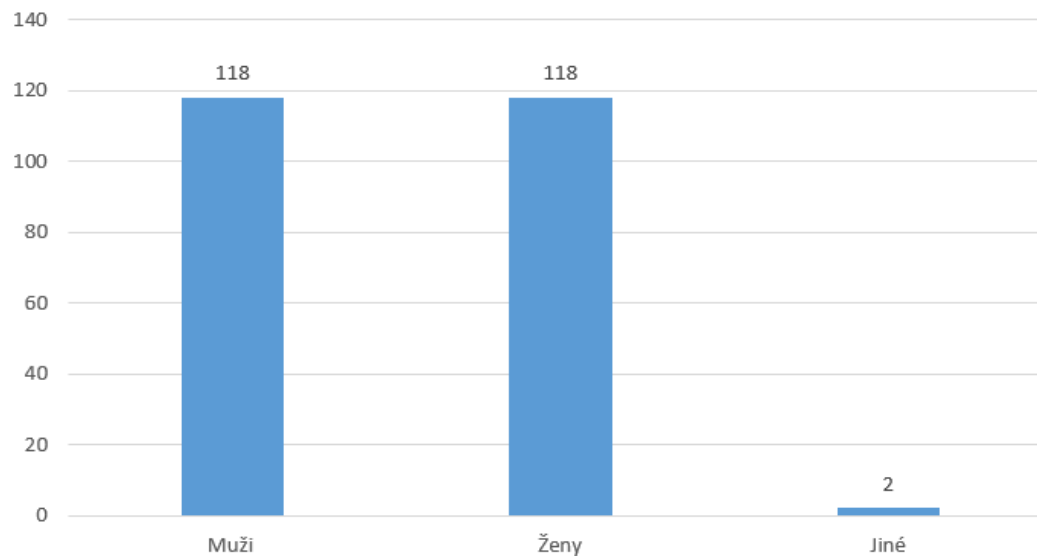
4.3 Zpracování dat

Po dosažení dostatečného počtu respondentů jsem ukončil sběr dat pomocí dotazníkového šetření a začal s jejich vyhodnocováním. Pro každou otázku jsem vytvořil graf a výsledky jsem popsal slovně, včetně uvedení procentuálního zastoupení jednotlivých odpovědí. Na základě těchto výsledků jsem si vytvořil vlastní názor na danou situaci a v práci dále prezentuji možnosti, jak zlepšit povědomí veřejnosti o IZS.

5 VÝSLEDKY

Otázka č. 1: **Vaše pohlaví?**

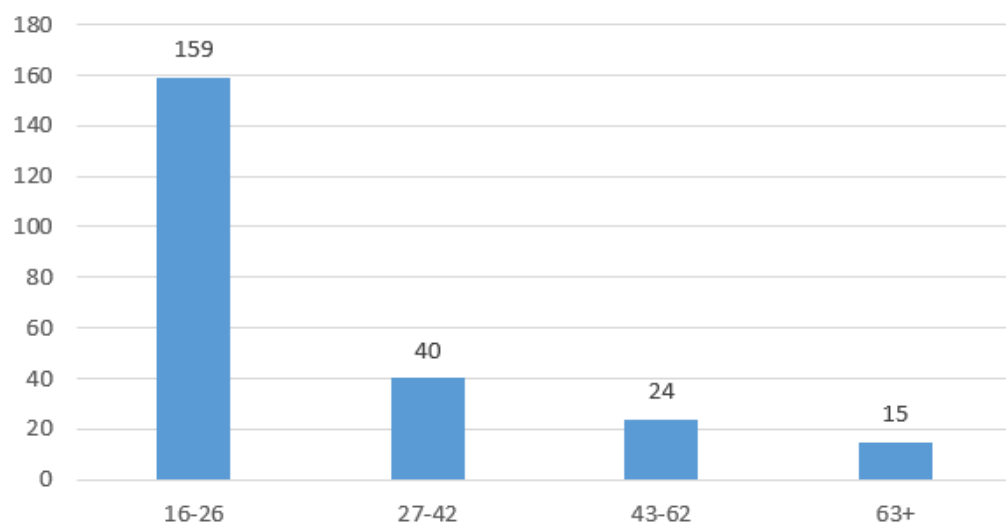
Graf 1: Pohlaví respondentů

První otázka byla k poznání respondenta a zjištění zastoupení jednotlivých pohlaví u respondentů dotazníku. Z celkového počtu respondentů se dotazníku zúčastnilo 118 mužů (49,6 %), 118 žen (49,6 %) a 2 osoby odpověděly možností „jiné“ (0,8 %).

Otázka č. 2: **Váš věk?**

Graf 2: Věk respondentů

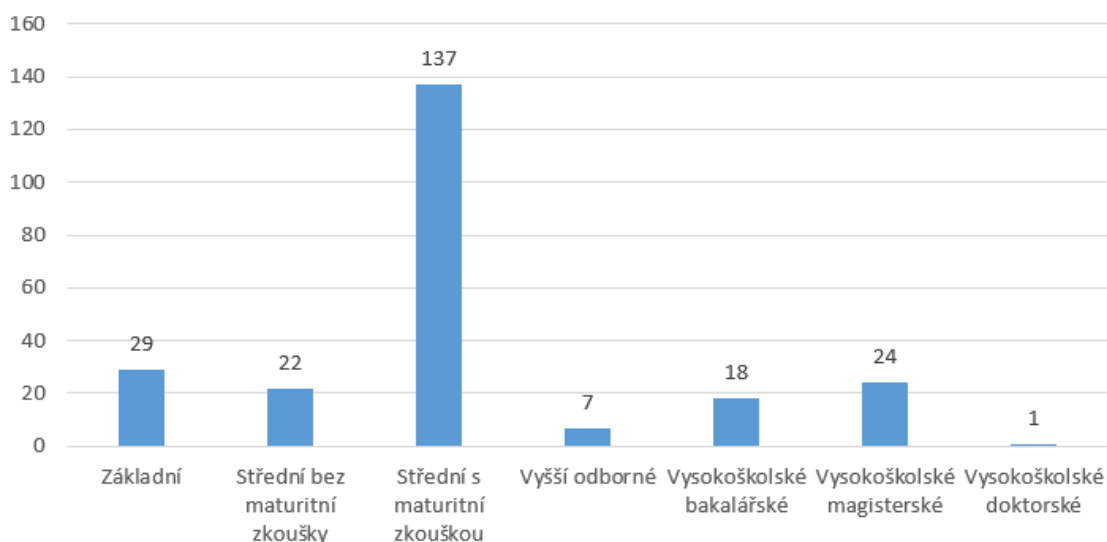

Druhá otázka opět vedla k poznání respondenta a k zjištění zastoupení jednotlivých věkových skupin u respondentů. Z grafu je zřejmé, že největší skupinu tvořily respondenti ve

věku 16–26 let, těch se zúčastnilo dotazníku 159 (66,8 %). Věkovou skupinu 27-42 let zastupovalo respondentů 40 (16,8 %). Osob ve věku 43-62 bylo 24 (10,1 %) a ve věku 63 a více bylo 15 (6,3 %).

Otázka č. 3: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

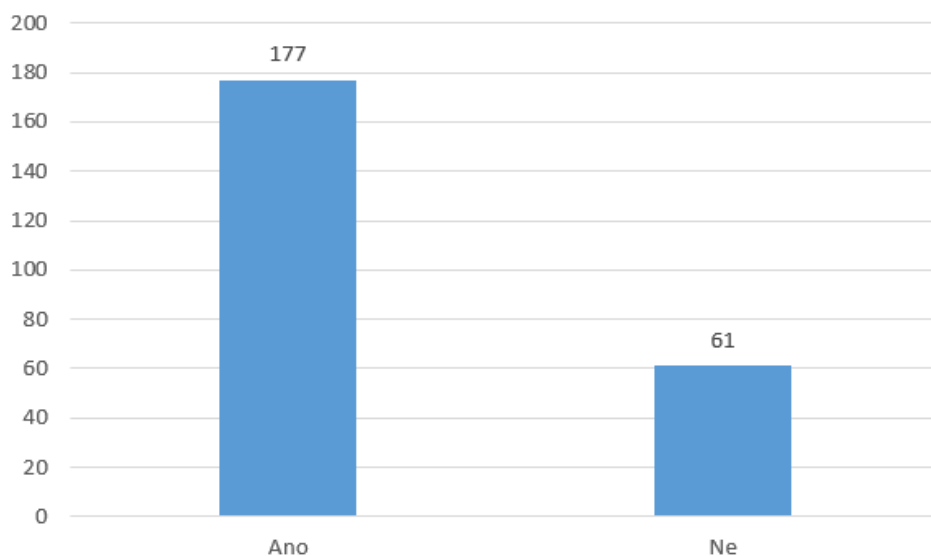
Graf 3: Dosažené vzdělání respondentů

Otázka číslo 3 byla zaměřena na zjištění, jakého nejvyššího vzdělání respondenti dosáhli. Nejvíce respondentů, a to 137 (57,6 %) dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitní zkouškou. Dále 29 (12,2 %) respondentů uvedlo, že dosáhli základního vzdělání. Vzdělání vysokoškolské magisterské bylo zastoupeno v počtu 24 (10,1 %) respondentů a středoškolské bez maturitní zkoušky 22 (9,2 %) osob. 18 (7,6 %) respondentů uvedlo vzdělání vysokoškolské bakalářské a 7 (2,9 %) osob vyšší odborné vzdělání. Pouze 1 (0,4 %) osoba uvedla, že dosáhla vzdělání vysokoškolské doktorské.

Otázka č. 4: Absolvoval/a jste někdy v minulosti kurz, workshop nebo jiné školení o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva? (Hasík, BESIP, aj.)

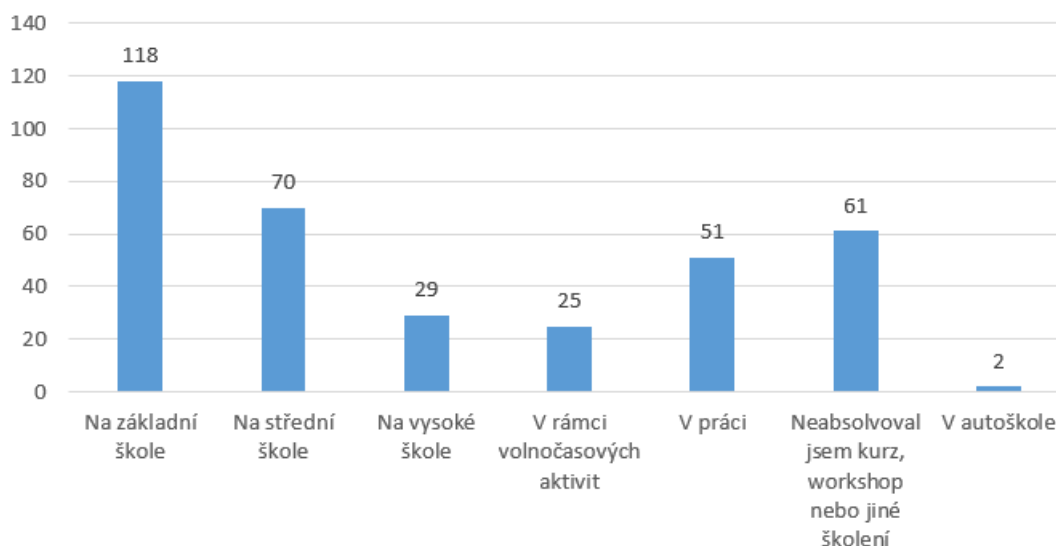
Graf 4: Absolvování kurzu v minulosti respondenty

Otázkou č. 4 bylo zjišťováno, jestli respondenti v minulosti absolvovali kurz, workshop nebo jiné školení o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva. Z celkového počtu respondentů se v minulosti zúčastnilo kurzu workshopu nebo jiného školení celkem 177 (74,4 %). 61 (25,6 %) respondentů uvedlo, že se dříve nezúčastnili žádného kurzu, workshopu nebo jiného školení v této oblasti.

Otázka č. 5: **Kurz, workshop nebo jiné školení o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva jste absolvoval/a:**

Graf 5: Kde respondenti absolvovali kurzy

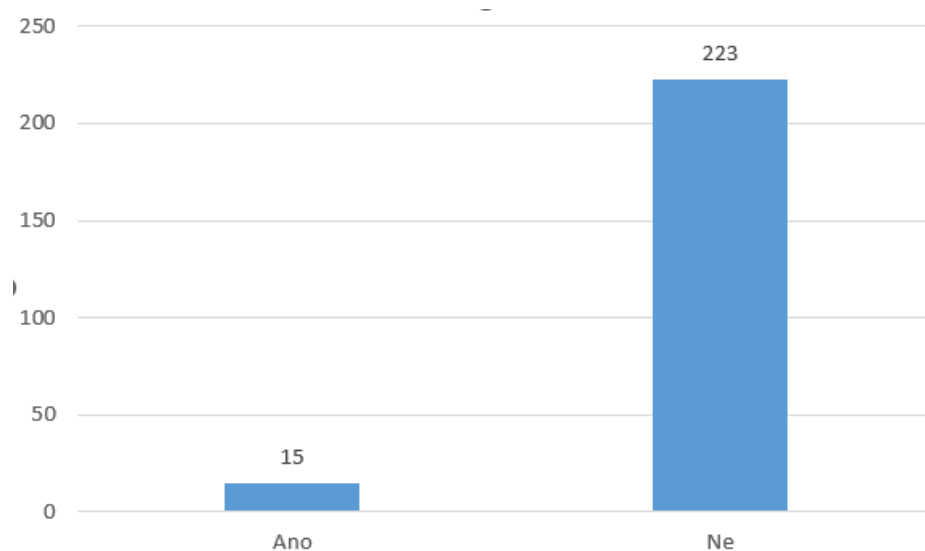

Otázka č. 5 navazuje na předchozí otázku. V rámci této otázky respondenti uváděli, kde absolvovali kurz, workshop nebo jiné školení o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva. 118 (49,8 %) respondentů uvedlo, že na základní škole a 70 (29,4 %) respondentů na střední škole. Žádný

kurz nebo jiné školení neabsolvovalo 61 (25,6 %) respondentů. 70 respondentů uvedlo v rámci střední školy a 29 (12,2 %) respondentů na vysoké škole. V rámci volnočasových aktivit 25 (10,5 %) respondentů a v autoškole 2 (0,8 %) respondenti.

Otázka č. 6: **Patříte mezi složky integrovaného záchranného systému?**

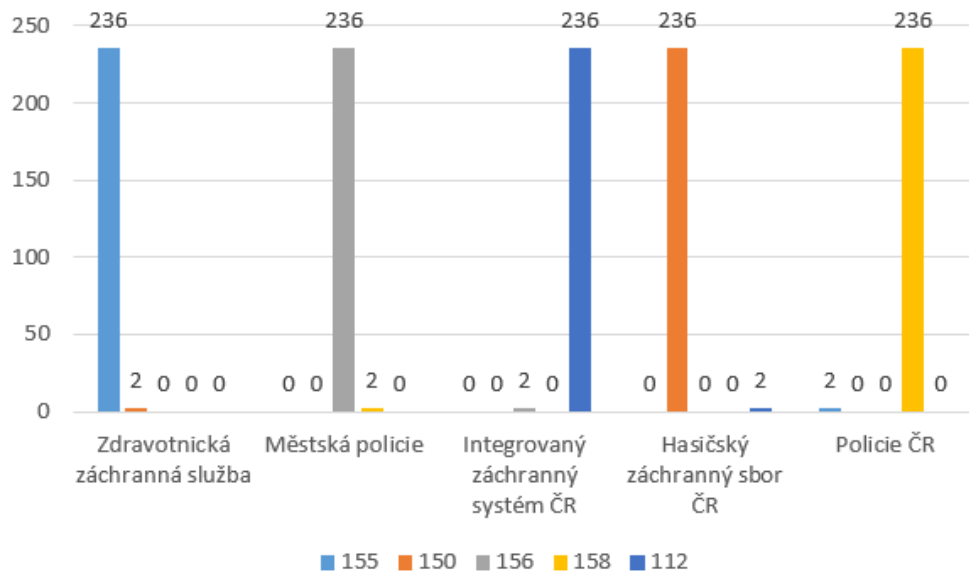
Graf 6: Zastoupení respondentů mezi složkami IZS

Otázka č. 6 byla opět zaměřena na poznání respondenta. V této otázce respondenti odpovídali na otázku, jestli patří mezi složky integrovaného záchranného systému. 223 (93,7 %) osob uvedlo, že mezi složky IZS nepatří. Celkem 15 (6,3 %) respondentů dotazníku uvedlo, že patří mezi složky IZS.

Otázka č. 7: **Označte správně telefonní číslo a tísňovou linku:**

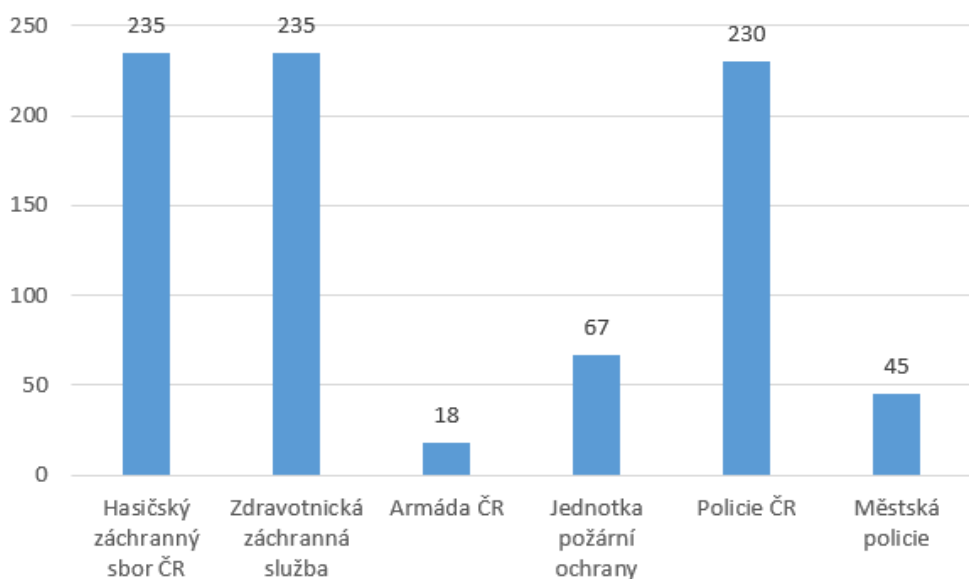
Graf 7: Telefonní čísla a tísňové linky

Otázkou č. 7 bylo zjišťována vědomost veřejnosti o telefonních číslech na jednotlivé tísňové linky. Respondenti přiřazovali jednotlivá telefonní čísla k tísňovým linkám. Zdravotnická záchranná služba byla označena s telefonním číslem 155 od 236 (99,2 %) respondentů a 150 od 2 (0,8 %) respondentů. Městská policii označili tel. číslem 156 celkem 236 (99,2 %) respondentů a 2 (0,8 %) respondenti označili 158. Integrovaný záchranný systém označilo 236 (99,2 %) respondentů jako 112 a 2 (0,8) respondenti jako 156. Hasičský záchranný sbor byl označen 236 (99,2 %) respondenty označen jako 150 a 2 (0,8 %) respondenti jako 112. Policie ČR uvedlo 236 (99,2 %) respondentů jako tísňovou linku 158 a 2 (0,8 %) respondenti jako linku 155.

Otázka č. 8: Vyberte složky integrovaného záchranného systému:

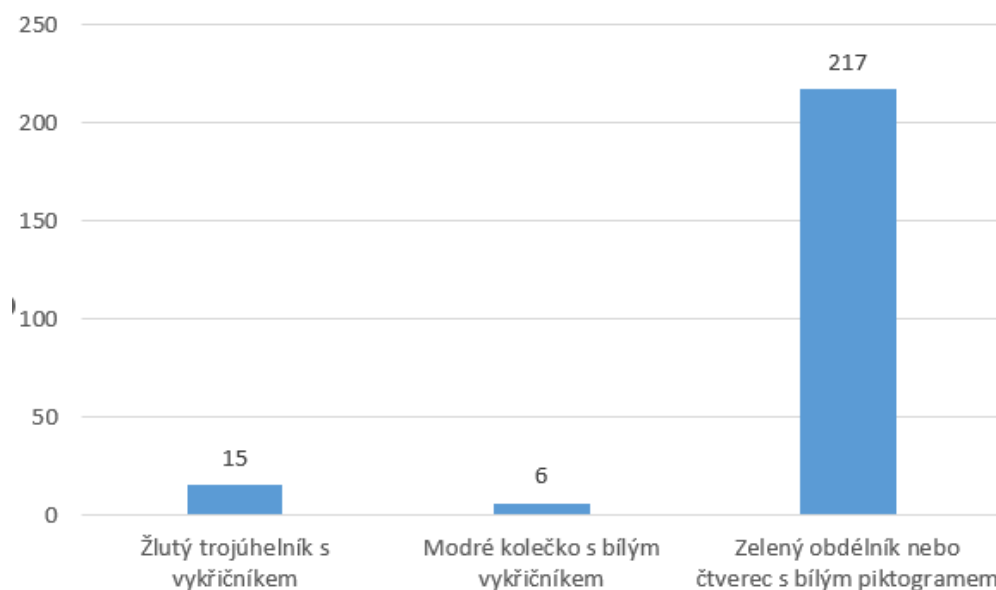
Graf 8: Složky IZS

V otázce č. 8 respondenti vybírali složky integrovaného záchranného systému, a to z připravených možností. Do složek IZS zařadilo 235 (98,7 %) respondentů Hasičský záchranný sbor ČR a stejný počet 235 (98,7 %) označilo Zdravotnickou záchrannou službu. Policie ČR byla označena od 230 (96,6 %) respondentů a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany označilo 67 (28,2 %) respondentů. 45 (18,9 %) respondentů do složek IZS zařadilo Městskou policii a 18 (7,6 %) respondentů Armádu ČR.

Otázka č. 9: Únikový východ zpravidla nese označení:

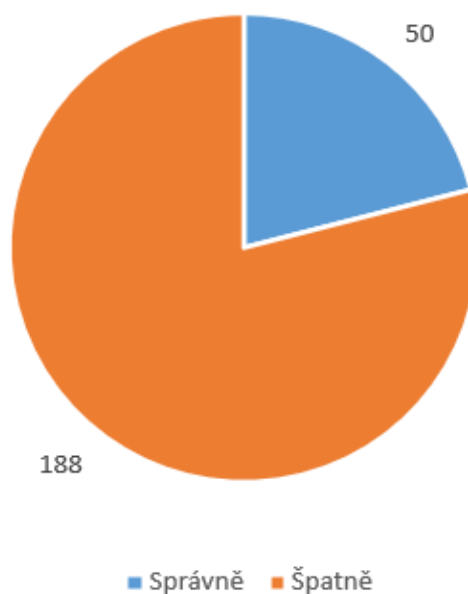
Graf 9: Označení únikového východu

Otázkou č. 9 mělo být zjištěno, jestli respondenti znají správné označení únikového východu. Respondenti měli na výběr ze tří odpovědí. Celkem 217 (91,2 %) respondentů odpovědělo, že nese označení zeleného obdélníku nebo čtverce s bílým piktogramem. 15 (6,3 %) osob uvedlo, že je označován žlutým trojúhelníkem s vykřičníkem a 6 (2,5 %) respondentů uvedlo označení modré kolečko s bílým vykřičníkem.

Otázka č. 10: Pokuste se definovat integrovaný záchranný systém:

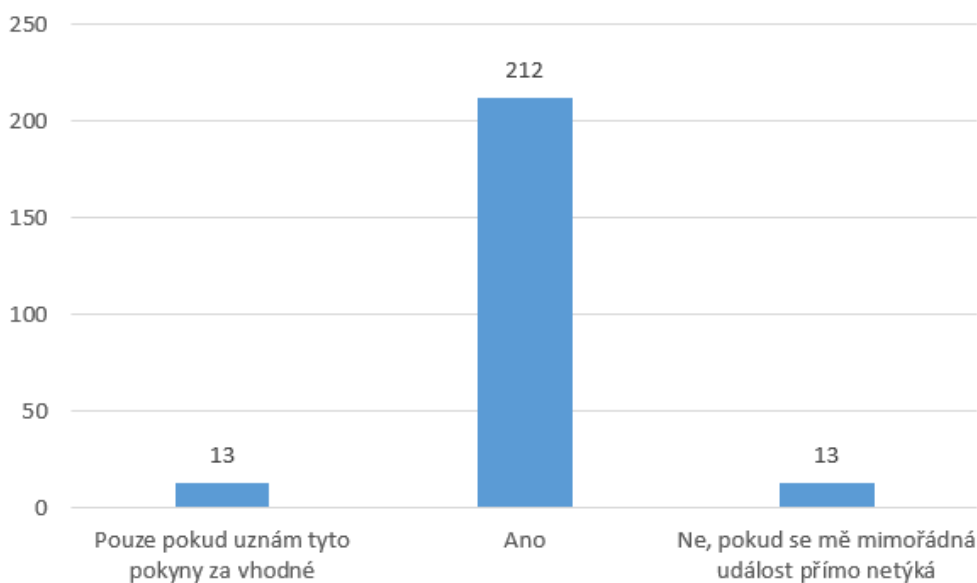
Graf 10: Definice IZS

V otázce č. 10 se respondenti snažili definovat integrovaný záchranný systém. Odpovědi na tuto otázku jsem po sečtení rozdělil na správné a nesprávné. 50 (21 %) respondentů definovalo integrovaný záchranný systém správně nebo tak, že formulace odpovědi byla jinými slovy vyjádřena správná definice. Podle zákona 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, tato definice zní „Integrovaný záchranný systém je koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací“. Větší část respondentů 188 (79 %) odpovědělo, že neví, jak definovat integrovaný záchranný systém. Často respondenti uváděli, že se jedná pouze o záchranné složky nebo jako místo kde mohou v případě nouze zavolat.

Otázka č. 11: Pokud složky IZS řeší mimořádnou událost, je Vaší povinností uposlechnout jejich pokynů?

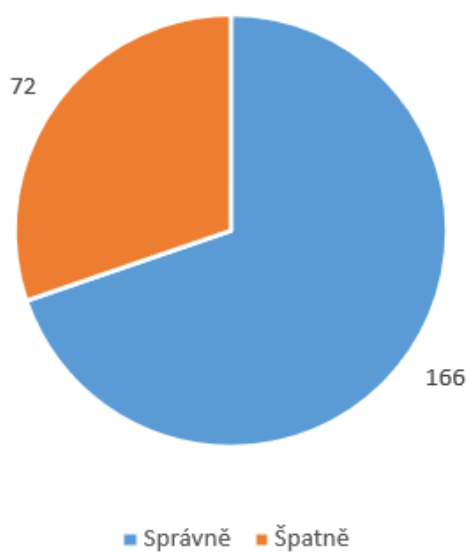
Graf 11: Povinnost uposlechnutí složek IZS

V otázce č. 11 respondenti odpovídali na otázku, jestli jsou povinni uposlechnout pokynů jednotek IZS ve chvíli kdy její složky řeší mimořádnou událost. Respondenti vybírali z připravených odpovědí. 212 (89 %) respondentů uvedlo, že jsou povinni uposlechnout pokynů, 13 (5,5 %) respondentů označilo, že nejsou povinni uposlechnout pokynů a 13 (5,5 %) respondentů označilo, že není jejich povinnost uposlechnout pokynů, pokud se jich mimořádná událost přímo netýká.

Otázka č. 12: **Uveďte alespoň 5 věcí, které by mělo obsahovat evakuační zavazadlo:**

Graf 12: Obsah evakuačního zavazadla

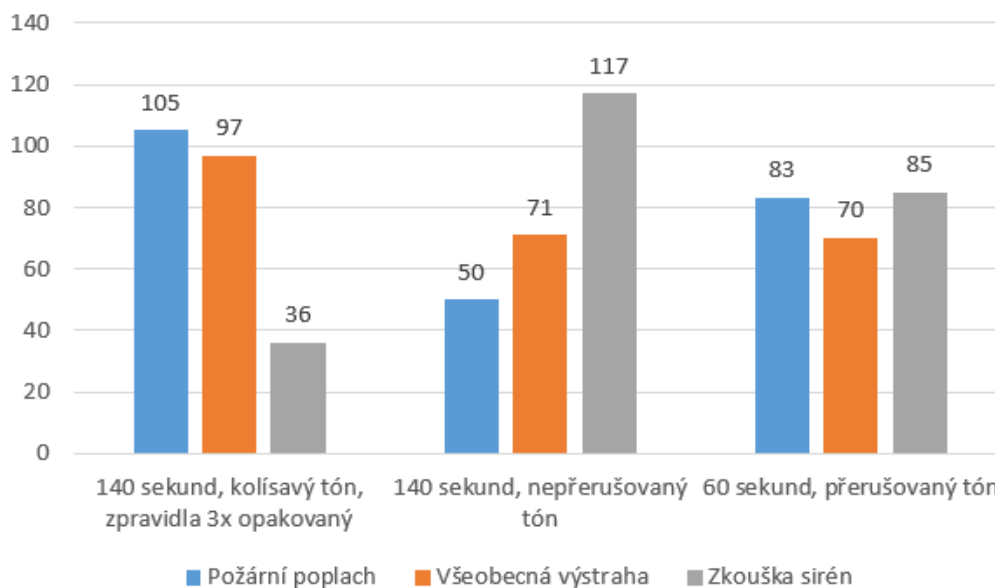

V otázce č. 12 respondenti měli vypsát alespoň 5 věcí, které by mělo obsahovat evakuační zavazadlo. Stejně jako v otázce č. 10 jsem tyto odpovědi rozdělil na správné a nesprávné. Větší

část v počtu 166 (69,7 %) respondentů uvedlo správně tyto věci. Nejvíce se zde objevovaly odpovědi jako doklady, oblečení, jídlo a pití. Nesprávně odpovědělo 72 (30,3 %) respondentů. Nejvíce z nich odpovědělo, že neví, jaké věci by mělo evakuační zavazadlo obsahovat. Často také respondenti uvedli méně než 5 správných věcí.

Otázka č. 13: **Označte správné znění sirény a její signál:**

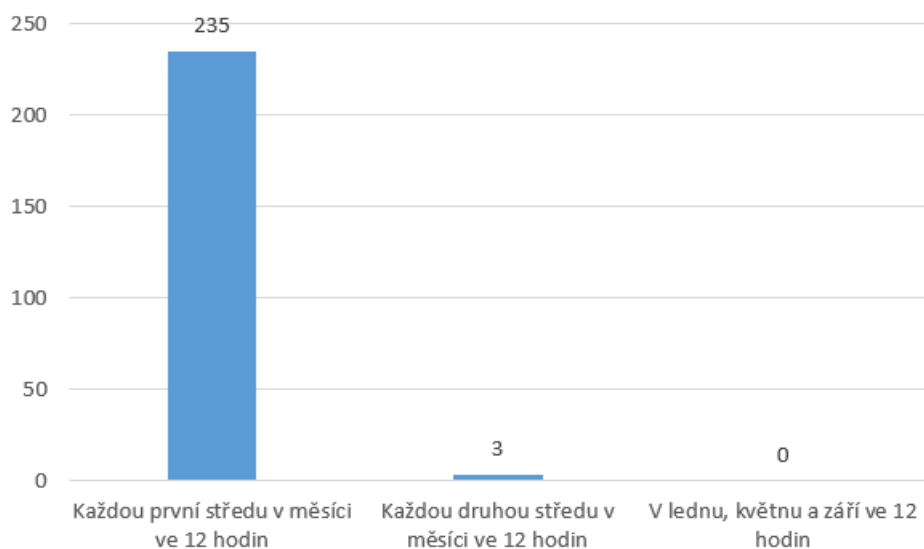
Graf 13: Znění sirény a její signál

V otázce č. 13 respondenti přiřazovali znění sirény a její signál. Znění sirény 140 sekund s kolísavým tónem a zpravidla 3x opakované označilo jako požární poplach 105 (44,1 %) respondentů, jako všeobecnou výstrahu 97 (40,8 %) respondentů a 36 (15,1 %) jako zkoušku sirén. Siréna, která má 140 sekund a nepřerušovaný tón označilo 117 (49,2 %) respondentů jako zkoušku sirén, 71 (29,8 %) respondentů jako všeobecnou výstrahu a 50 (21 %) jako požární poplach. Znění sirény 60 sekund s přerušovaným tónem označilo 85 (35,7 %) respondentů jako zkoušku sirén, 83 (34,9 %) respondentů jako požární poplach a 70 (29,4 %) respondentů jako všeobecnou výstrahu.

Otázka č. 14: **Který den v roce a v kolik hodin se provádí zkouška sirén?**

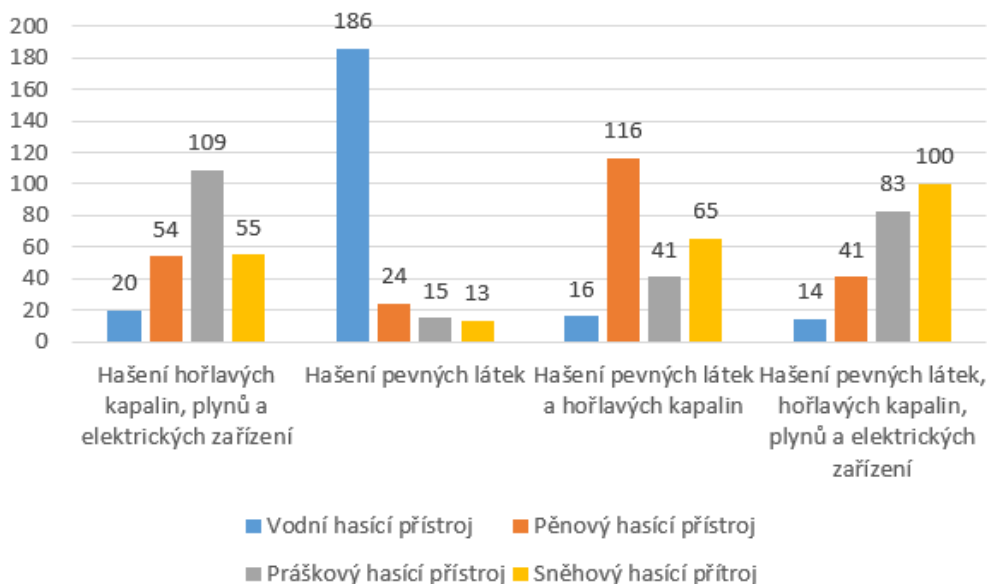
Graf 14: Kdy se provádí zkouška sirén

Otázkou č. 14 bylo zjišťováno, jestli respondenti vědí, ve který den v roce a v kolik hodin se provádí zkouška sirén. Na výběr měly ze tří odpovědí. 235 (98,7 %) respondentů označilo svoji odpověď, že každou první středu v měsíci ve 12 hodin. Každou druhou středu v měsíci ve 12 hodin bylo označeno 3 (1,3 %) respondenty a odpověď v lednu, květnu a září ve 12 hodin nebyla označena ani jednou.

Otázka č. 15: **Označte správně druh hasicího přístroje a jeho nejvhodnější použití:**

Graf 15: Druh hasicího přístroje a jeho nejvhodnější využití

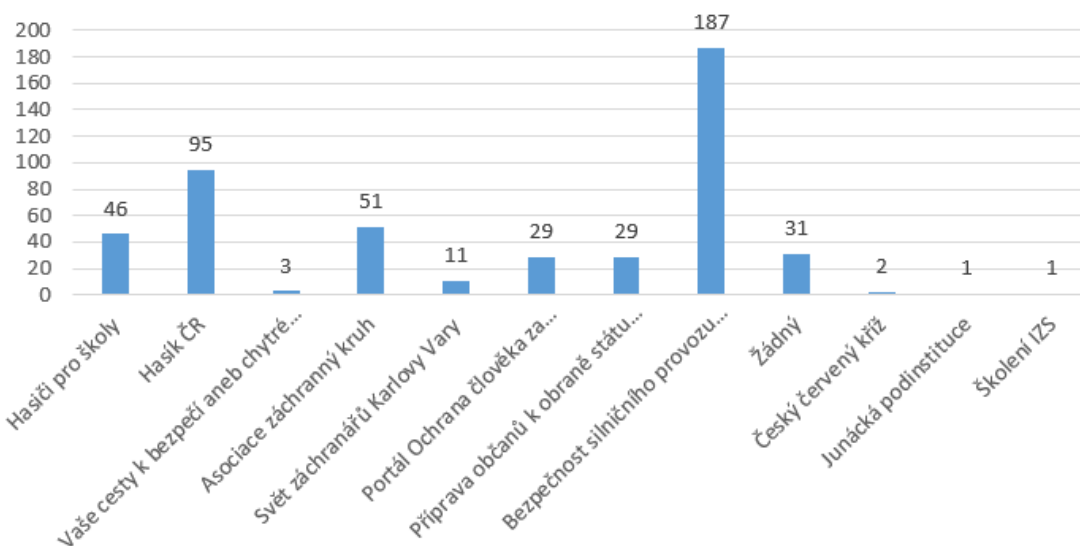

V rámci otázky č. 15 respondenti přiřazovali jednotlivé druhy hasicích přístrojů a jejich nejvhodnější použití. K hašení hořlavých kapalin, plynů a elektrických zařízení by 109 (45,8 %) respondentů použilo práškový hasicí přístroj, 55 (23,1 %) respondentů sněhový hasicí přístroj, 54 (22,7 %) respondentů pěnový hasicí přístroj a 20 (8,4 %) respondentů vodní hasicí přístroj.

K hašení pevných látek označilo 186 (78,1 %) respondentů, že použije vodní hasicí přístroj, 24 (10,1 %) respondentů pěnový hasicí přístroj, 15 (6,3 %) respondentů práškový hasicí přístroj, 13 (5,5 %) respondentů sněhový hasicí přístroj. K hašení pevných látek a hořlavých kapalin by 116 (48,7 %) respondentů použilo pěnový hasicí přístroj, 65 (27,3 %) respondentů sněhový hasicí přístroj, 41 (17,2 %) respondentů práškový hasicí přístroj a 16 (6,7 %) respondentů vodní hasicí přístroj. K hašení pevných látek, hořlavých kapalin, plynů a elektrického zařízení by 100 (42 %) respondentů použilo sněhový hasicí přístroj, 83 (34,9 %) respondentů práškový hasicí přístroj, 41 (17,2 %) respondentů pěnový hasicí přístroj a 14 (5,9 %) respondentů vodní hasicí přístroj.

Otázka č. 16: **V České republice je několik výukových programů zaměřených na vzdělávání a prevenci v oblasti ochrany a bezpečnosti obyvatelstva. Vyberte programy, které znáte:**

Graf 16: Povědomí respondentů o výukových programech zaměřených na vzdělávání a prevenci v oblasti ochrany a bezpečnosti obyvatelstva

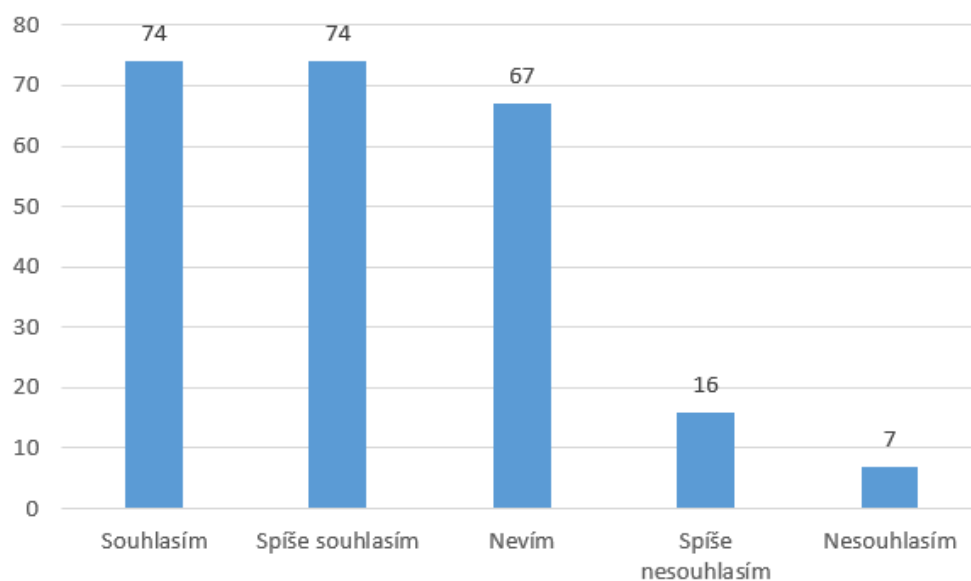

V rámci otázky č. 16 respondenti uváděli programy zaměřené na vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva, které znají. Vybírali z předem připravených odpovědí nebo také měli možnost dopsat svoji vlastní odpověď. Nejvíce respondentů 187 (78,6 %) uvedlo že znají program Bezpečnost silničního provozu (BESIP) a 95 (39,9 %) respondentů označilo Hasík ČR. Asociaci záchranářů zná 51 (21,4 %) respondentů, program Hasiči pro školy 46 (19,3 %) respondentů a 31 (13 %) respondentů uvedlo, že nezná žádný vzdělávací program. 29 (12,2 %) respondentů zná portál Ochrana člověka za mimořádných událostí (OČMU), stejně tak 29 (12,2 %) respondentů označilo Přípravu občanů k obraně státu (POKOS), Svět záchranářů Karlovy Vary 11 (4,6 %) respondentů a 3 (1,3 %) respondenti označili Vaše cesty k bezpečí aneb chytré

blondýny radí. Respondenti mimo připravené odpovědi dále uvedli v počtu 2 (0,8 %) respondentů Český červený kříž a 1 (0,4 %) respondent uvedl školení IZS.

Otázka č. 17: **Na území České republiky se nachází více než 160 dětských dopravních hřišť, měla by se síť dopravních hřišť ještě více rozvinout?**

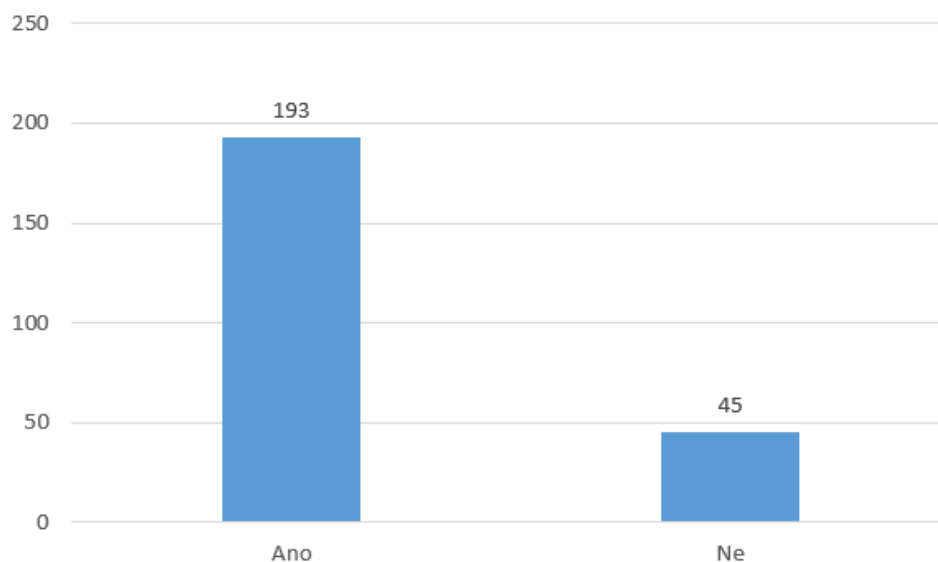
Graf 17: Dětské dopravní hřiště v ČR

Odpověďmi na otázku č. 17 bylo zjišťováno, jestli se síť dětských dopravních hřišť v České republice má ještě více rozvinout. 74 (31,1 %) respondentů uvedlo, že souhlasí s rozvinutím sítě, a stejné množství 74 (31,1 %) respondentů uvedlo, že spíše souhlasí. 67 (28,2 %) respondentů neví. Celkem 16 (6,7 %) osob uvedlo, že spíše nesouhlasí s rozvinutím a 7 (2,9 %) respondentů nesouhlasí.

Otázka č. 18: **Využil/a jste někdy v minulosti aktivně nebo jako doprovod dětské dopravní hřiště v České republice?**

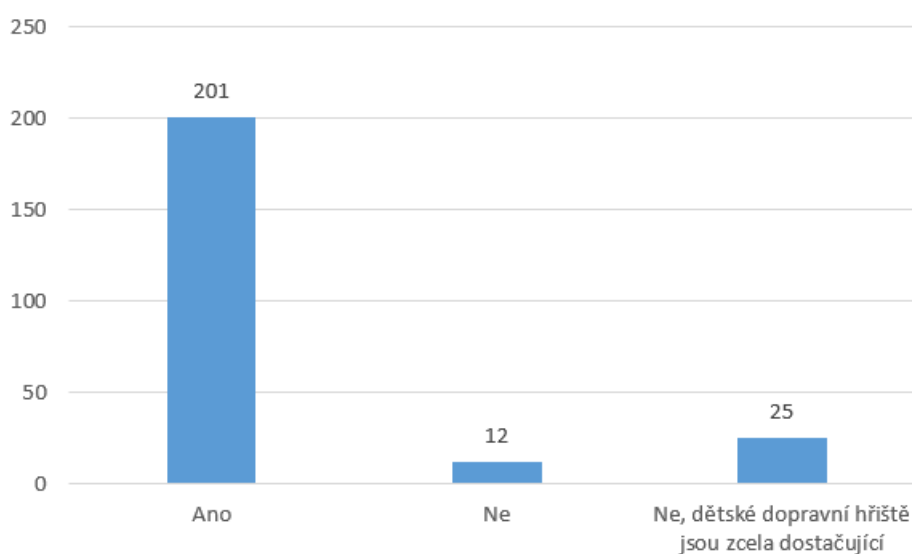
Graf 18: Využití dětského dopravního hřiště v ČR

Otázkou č. 18 bylo zjišťováno, jestli respondenti v minulosti využili dětské dopravní hřiště, a to buď aktivně nebo jako doprovod. Celkem 193 (81,1 %) respondentů v minulosti využilo dětské dopravní hřiště a 45 (18,9 %) respondentů tyto hřiště nikdy dříve nevyužilo.

Otázka č. 19: **Svět záchranářů v Karlových Varech je areál, který tvoří několik specifických budov, improvizované nemocnice, policejní služebny a hasičské stanice s odpovídající technikou. Součástí areálu je moderní dopravní hřiště a další venkovní lokality pro simulaci rizik ve venkovním prostředí. Mělo by v České republice vzniknout více takových areálů?**

Graf 19: Vznik podobných areálů jako Svět záchranářů v Karlových Varech

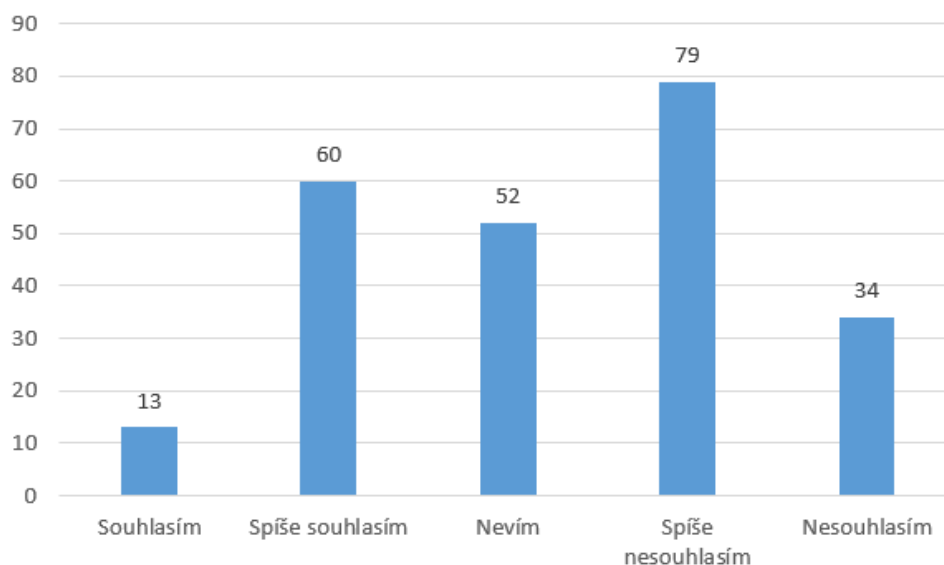

V otázce č. 19 byl respondentům krátce představen Svět záchranářů v Karlových Varech a byli dotazováni, jestli by mělo vzniknout v České republice více takových areálů. Celkem 201

(84,5 %) uvedlo, že by v ČR mělo vzniknout více takových areálů. Proti vzniku takových areálů se vyslovilo 25 (10,5 %) respondentů, kteří považují síť dětských dopravních hřišť za zcela dostačující. 12 (5 %) respondentů označilo svoji odpověď jako nesouhlas pro vznik nových areálů.

Otázka č. 20: **Vzdělávání v oblasti integrovaného záchranného systému v České republice je dostačující:**

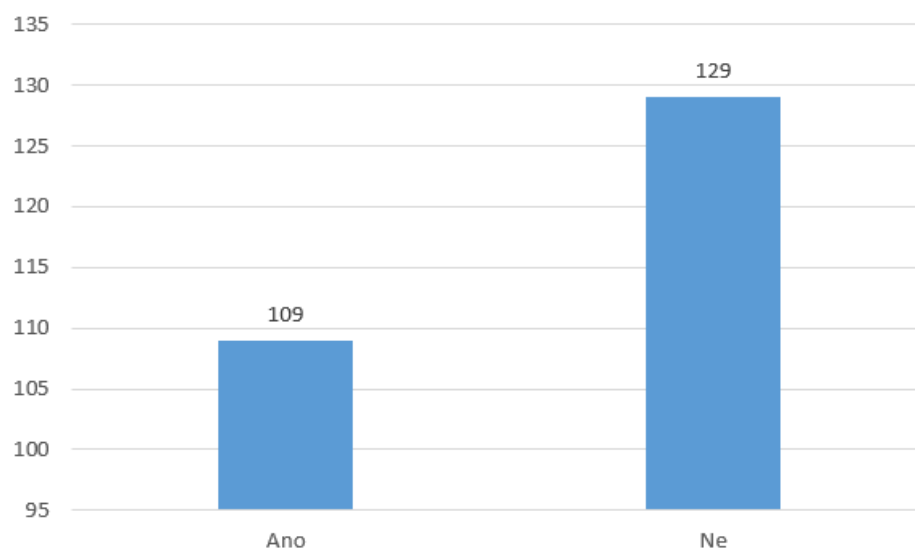
Graf 20: Vzdelávání v oblasti IZS v ČR

Otázkou č. 20 bylo zjišťováno, jestli je vzdělávání v oblasti integrovaného záchranného systému v České republice dostačující. Nejvíce respondentů, tedy 79 (33,2 %) uvedlo, že spíše nesouhlasí. 60 (25,2 %) respondentů uvedlo, že spíše souhlasí a 52 (21,8 %) respondentů neví. Nesouhlas označilo 34 (14,3 %) osob a souhlas 13 (5,5 %) respondentů.

Otázka č. 21: **Volal/a jste někdy na linku tísňového volání?**

Graf 21: Volání na tísňové linky

Poslední otázka č. 21 zjišťovala, jestli respondenti v minulosti volali na tísňovou linku. 129 (54,2 %) respondentů uvedlo, že v minulosti nevolali na linku tísňového volání. Celkem 109 (45,8 %) respondentů v minulosti volalo na linku tísňového volání.

6 DISKUSE

V následující části této práce budu rozebírat hypotézy a výsledky dat z dotazníkového šetření. Tyto hypotézy jsem si určil na začátku dotazníku a nyní je buď potvrdím nebo se pokusím vyvrátit na základě jednotlivých výsledků.

6.1 Hypotéza č. 1

Podle hypotézy č. 1 jsem předpokládal, že respondenti nejčastěji absolvovali kurz, workshop nebo jiné školení o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva na základních školách. Tato hypotéza se mi potvrdila. Dalo se předpokládat, že respondenti tyto kurzy absolvovali právě na základní škole, když je v České republice povinná základní školní docházka. Nicméně smysl této hypotézy měl být zaměřen na všechny odpovědi z této otázky. Z pohledu množství odpovědí respondentů jsem zjistil, že méně než 50 % respondentů absolvovalo tento kurz na základní škole a dokonce 61 (25,6 %) respondentů tyto kurzy nebo workshopy vůbec neabsolvovali. Myslím, že tento výsledek je velmi znepokojující. Nicméně hypotéza č.1 byla potvrzena.

6.2 Hypotéza č. 2

Dle hypotézy č. 2 jsem předpokládal, že většina respondentů nebude znát základní složky integrovaného záchranného systému. Z výsledků dotazníku plyne, že respondenti uvedli 235 odpovědí pro Hasičský záchranný sbor ČR a Zdravotnickou záchrannou službu. 230 odpovědí bylo pro Policii ČR. Tyto výsledky mě velmi mile překvapily a opravdu jsem nečekal, že respondenti v drtivé většině označí tyto složky. Méně pozitivní je fakt, že jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO označilo mezi základní složky IZS pouze 67 respondentů. Tento výsledek jsem předpokládal, jelikož obecně lidé mají spíše za to, že zastoupení v základních složkách IZS mají pouze tři složky. Městskou policii označilo 45 respondentů, tedy pokud toto číslo srovnáme s jednotkami požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO, jedná se opravdu o zklamání a o potvrzení, že lidé stále nejsou dostatečně vzděláni v zcela základních otázkách tohoto tématu.

6.3 Hypotéza č. 3

V hypotéze č. 3 jsem uvedl, že si myslím, že respondenti budou mít zájem o rozšiřování dětských dopravních hřišť v České republice. Těch se v současné chvíli nachází na území naší republiky více než 160. V otázce č. 17 respondenti odpovídali, jestli by se tato síť měla v budoucnu ještě více rozvinout. 74 respondentů uvedlo, že souhlasí a taktéž 74 respondentů

uvedlo, že spíše souhlasí. Nesouhlasilo 7 respondentů a spíše nesouhlasilo 16 respondentů. Dále pak 67 respondentů odpovědělo, že neví, jestli by se tato síť měla rozvinout. Z těchto výsledků je zcela jednoznačné, že respondenti vyjádřily zájem o více takových hřišť. V souvislosti s touto otázkou byla i otázka č. 19, kdy respondenti odpovídali, jestli někdy takové hřiště využili. 193 respondentů tyto hřiště v minulosti využilo, a to považuji za velmi pozitivní zjištění a zároveň důkaz o tom, že je o tyto hřiště aktivní zájem. Tato hypotéza se naplnila a současně jsem i rád, že tomu tak je a lidé projevili zájem o rozšíření sítě těchto hřišť.

7 NÁVRHOVÁ ČÁST

Z výsledků dotazníkového šetření je zřejmé, že vzdělávání a prevence v ochraně a bezpečnosti obyvatelstva v České republice je nedostačující. Respondenti v dotazníku svými odpověďmi potvrdili, že v mnoha ohledech se toto téma ještě nedostatečně dostalo do podvědomí veřejnosti. Otázkou však je, jak s touto situací naložit a dospět k tomu, aby se lidé více zajímali o tuto problematiku. Položil jsem si tuto otázku a zde chci představit možnosti, které by mohly vést ke zlepšení situace. Jako první bych se více zaměřil na propagaci jednotlivých témat pomocí sociálních sítí. V současné době mají sociální sítě obrovský dosah a vliv na širokou veřejnost. Jelikož mám s natáčením reklamních spotů zkušenosti, tak bych inicioval a podílel se na tvorbě takových videí, které by byly zaměřeny na jednotlivé témata jako je například práce s hasičskými přístroji, chování při autonehodě, požární prevence apod. Víím, že podobné spoty jsou produkovány pod záštitou BESIP, ale nemyslím si že jejich dosah a efektivita je dostačující, a řekl bych že zcela ojediněle se takové video stane virálním.

Jako další bych navrhoval více probírat tyto témata na základních a středních školách. V rámci základních škol bych uvítal, kdyby se členové IZS více účastnily různých besed a seminářů. Věřím, že tyto akce mají větší výpovědní hodnotu, než když by tyto témata vložil pedagog do svých přednesů v rámci vyučovací hodiny. Přeci jen výstup někoho, kdo je pro školní prostředí netypický (hasič, policista, záchranář) zajistí větší pozornost než učitel při běžných hodinách. Po diskuzi s učiteli z blízkého okolí jsem se dozvěděl, že oni sami uznávají, že aktuální vzdělávací systém v tomto ohledu je nedostačující a je pro ně velmi složité vložit tato témata do běžných hodin. Vzpomínali, že výuka první pomoci je také nedostačující a k žákům se tato témata dostanou jen ojediněle. Myslím, že je potřeba zvýšit apel na učitele a ředitele škol, aby se těmito tématy mezi žáky začali více zabývat a zároveň aby složky IZS ve spolupráci se vzdělávacími programy zvýšili svoji aktivitu v této preventivní činnosti.

V rámci dotazníkového šetření se většina respondentů vyjádřila pro nedostačující vzdělávání v oblasti IZS. Myslím, že by bylo vhodné, aby se členové těchto složek více zapojovali i k vzdělávacím činnostem mimo základní školy, jako jsou třeba různé akce ve větších městech s touto tematikou. Víím, že tyto akce probíhají pravidelně každý rok, kdy se ukazuje technika a práce jednotlivých složek, ale navrhl bych takový program, který by zaujal nejen děti, ale i jejich rodiče. Tyto akce by mohly být organizovány ve vzájemné spolupráci s jednotlivými vzdělávacími programy, které na základě výsledků dotazníku veřejnost příliš nezná a takto by se mohlo zvýšit jejich povědomí.

Věřím, že tato problematika je velmi složitá a na její uskutečnění by se muselo uvolnit nemalé množství finančních prostředků. Nicméně jsem přesvědčen, že vzdělávání má smysl, a vždy by se měly hledat cesty, jak dosáhnout co největší efektivity vzdělávání.

8 ZÁVĚRY

Tato bakalářská práce se zabývala integrovaným záchranným systémem a současně vzděláváním v této oblasti. Práce měla za cíl zjistit povědomí veřejnosti o integrovaném záchranném systému, a to v rámci věkových skupin starších patnácti let.

V počátku práce se věnuji legislativní úpravě integrovaného záchranného systému, dále zmiňuji základní pojmy v oblasti IZS na základě příslušného zákona. Značnou část práce tvoří popis jednotlivých základních a ostatních složek IZS. V této části každou složku popisuji a zmiňuji jejich základní úkoly při mimořádných událostech.

Významnou část teoretické práce jsem věnoval vzdělávacím programům v oblasti ochrany a bezpečnosti obyvatelstva. Správné fungování a efektivita těchto programů může vést k lepšímu vzdělání veřejnosti, a to povede k větší bezpečnosti. Proto jsem této části věnoval velkou pozornost, a u jednotlivých programů jsem zmínil oblasti na které se specializují, a také jejich hlavní cíle a cílové skupiny.

Zmiňuji například projekt Hasík CZ, který se věnuje vzdělávání požární ochrany. Semináře tohoto programu vedou školení instruktoři HZS, pedagogové nebo dobrovolní hasiči, a to především na základních a středních školách. Je proto velkým zklamáním, že z výsledků mého dotazníkového šetření mi vychází, že tento program lidé příliš neznají. V dotazníku povědomí o tomto projektu potvrdilo necelých 40 % respondentů.

Naopak velkým potěšením byl pro mě výsledek povědomí respondentů o projektu BESIP, jehož zná necelých 79 % respondentů dotazníku.

Praktickou část jsem dělal pomocí veřejného dotazníkového šetření. Jsem rád, že se mi podařilo získat dostatečný počet odpovědí a tím mohla být výsledná data dostatečně relevantní. Tento dotazník zkoumal povědomí veřejnosti v oblastech integrovaného záchranného systému a bezpečnosti obyvatelstva. Respondentům byly položeny otázky týkající se základních témat v těchto oblastech.

Tímto výzkumem jsem si vytvořil vlastní pohled na to, jaké jsou znalosti veřejnosti ve zmíněných oblastech. Výsledkem je, že lidé jsou stále nedostatečně vzděláni v určitých tématech v oblasti ochrany obyvatelstva. Mým cílem bylo vymyslet možné způsoby, jak tuto situaci zlepšit. Možnosti jsem zpracoval a popsal v návrhové části. Pevně věřím, že vzdělanost veřejnosti v těchto základních, ale zásadních tématech se v budoucnulepší.

9 SOUHRN

V počátku mé bakalářské práce se zabývám legislativní úpravou integrovaného záchranného systému a základními pojmy v této oblasti. Dále pak popisují fungování jednotlivých složek integrovaného záchranného systému a zároveň zmiňuji jejich hlavní úkoly při mimořádných událostech.

V teoretické části jsem dále rozepsal vzdělávací programy v oblastech bezpečnosti a ochrany obyvatelstva v České republice.

V praktické části práce se věnuji sociologickému šetření, jehož cílem bylo zjistit, jaké povědomí má veřejnost o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva, a integrovaném záchranném systému. Výsledky tohoto šetření jsem vyobrazil pomocí grafů a blíže popsal. Zjistil jsem spoustu informací ohledně přehledu veřejnosti v těchto tématech. Bohužel veřejnost má stále značné nedostatky, a proto jsem v návrhové části představil několik návrhů, které by mohly vést ke zlepšení situace.

10 SUMMARY

At the beginning of my bachelor's thesis, I delve into the legislative regulation of the integrated rescue system and basic concepts in this field. Then I describe the functioning of individual components of the integrated rescue system while highlighting their main tasks during emergencies.

In the theoretical part, I further elaborate on educational programs in the areas of safety and civil protection in the Czech Republic.

In the practical part of the thesis, I focus on a sociological survey aimed at determining the public awareness of civil protection, public safety, and the integrated rescue system. I present the result of this survey using graphs and provide detailed analysis. I have gathered valuable information regarding the public's understanding in these topics. However, it is evident that the public still has significant knowledge gaps. Therefore, in the proposal section, I present several suggestions that could contribute to improving the situation.

11 REFERENČNÍ SEZNAM

- Balabán, M., Stejskal, L., & et al. (2010). *Kapitoly bezpečnosti*. Univerzita Karlova v Praze.
- Český červený kříž: *Kdo jsme*. Retrieved from: <https://www.cervenykriz.eu/kdo-jsme>
- Halaška, J., Ralbovská, R. (2017). *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru*. Praha: České vysoké učení technické v Praze.
- Hanuška, Z. (2022). *Integrovaný záchranný systém*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství.
- Hasiči pro školy: *O projektu*. Retrieved from: <https://www.hasiciproskoly.cz/o-projektu>
- HZS ČR: *Jednotky PO*. Retrieved from: <https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
- HZS ČR: *O nás*. Retrieved from: <https://www.hzscr.cz/clanek/hasicky-zachranny-sbor-ceske-republiky.aspx>
- HZS ČR: *SOŠ PO a VOŠ PO*. Retrieved from: <https://www.hzscr.cz/sos-po-a-vos-po.aspx>
- HZS ČR: *Záchranný útvar*. Retrieved from: <https://www.hzscr.cz/organizacni-slozky-zachranny-utvar-hzs-cr.aspx>
- Kavan, Š. (2020). *Ochrana člověka a společnosti – vývoj vzdělávání v bezpečnostních tématech*. Praha: NLN, 2020.
- Kroupa, M., Říha, M. (2011). *Integrovaný záchranný systém*. Praha: ARMEX PUBLISHING s.r.o.
- Mates, P., Škoda, J., & Vavera, F. (2011). *Veřejné sbory*. Praha, Wolters Kluwer ČR, a. s.
- Navrátil, J. (2018). *Bezpečnostní systém ČR*. Praha: Ambis, a.s.
- Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. (2015). Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.
- Sadílek, Z., Pálková, B., & Kalamár, Š. (2019). *Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, a.s.
- Smetana, M., Kratochvílová, D. (2007). *Integrovaný záchranný systém a jeho složky*. Ostrava: Ostravská univerzita.
- Šenovský, M., Adamec, V., & Hanuška Z. (2007). *Integrovaný záchranný systém*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství.
- Vilášek, J., Fiala, M., & Vondrášek, D. (2022). *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Univerzita Karlova.
- Víšek, J. (2012). *Organizace záchranných činností v České republice*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského.
- Vyhláška č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě.

Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži.

Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky.

12 PŘÍLOHY

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Územní působnost chemických laboratoří HZS ČR.....	13
Obrázek 2: Organizační struktura HZS ČR.....	14

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Operační hodnota jednotek PO dle kategorií	16
--	----

Seznam grafů:

Graf 1: Pohlaví respondentů	31
Graf 2: Věk respondentů.....	31
Graf 3: Dosažené vzdělání respondentů	32
Graf 4: Absolvování kurzu v minulosti respondenty	32
Graf 5: Kde respondenti absolvovali kurzy	33
Graf 6: Zastoupení respondentů mezi složkami IZS.....	34
Graf 7: Telefonní čísla a tísňové linky	34
Graf 8: Složky IZS.....	35
Graf 9: Označení únikového východu	36
Graf 10: Definice IZS.....	36
Graf 11: Povinnost uposlechnutí složek IZS	37
Graf 12: Obsah evakuačního zavazadla	38
Graf 13: Znění sirény a její signál	39
Graf 14: Kdy se provádí zkouška sirén	39
Graf 15: Druh hasicího přístroje a jeho nejvhodnější využití.....	40
Graf 16: Povědomí respondentů o výukových programech zaměřených na vzdělávání a prevenci v oblasti ochrany a bezpečnosti obyvatelstva	41
Graf 17: Dětské dopravní hřiště v ČR.....	42
Graf 18: Využití dětského dopravního hřiště v ČR	42
Graf 19: Vznik podobných areálů jako Svět záchranářů v Karlových Varech.....	43
Graf 20: Vzdělávání v oblasti IZS v ČR	44
Graf 21: Volání na tísňové linky	44

Dotazník:

Vážení respondenti,

věnujte prosím několik minut Vašeho času vyplněním následujícího dotazníku. Jmenuji se Lukáš Krsička a jsem studentem třetího ročníku oboru Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání a ochranu obyvatelstva na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

Žádám Vás o vyplnění anonymního dotazníku, který bude součástí praktické části mé bakalářské práce. Dotazník je určen pro osoby starší 15 let. Cílem dotazníku je zjištění míry povědomí a vzdělání veřejnosti v oblasti integrovaného záchranného systému České republiky. Vyplnění dotazníku Vám zabere přibližně 9 minut.

Vyplněním souhlasíte se zpracováním údajů, které zde poskytnete. S daty bude nakládáno v souladu s platnou legislativou. Účast ve výzkumu je zcela dobrovolná. Osobní údaje účastníka výzkumu (sociodemografická data, mezi která patří například věk, pohlaví, dosažené vzdělání apod.) budou v rámci řešení závěrečná práce zpracována v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES a zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. Získané výsledky budou využity pro účely mé bakalářské práce. Data budou zpracována standardním aplikačním a programovým vybavením a dále publikována, komentována a diskutována v této práci.

1. Vaše pohlaví?

- Muž
- Žena
- Jiné

2. Váš věk?

- 16-26 let
- 27-42 let
- 43-62 let
- 63+ let

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední bez maturitní zkoušky
- Střední s maturitní zkouškou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské bakalářské
- Vysokoškolské magisterské
- Vysokoškolské doktorské

4. **Absolvoval/a jste někdy v minulosti kurz, workshop nebo jiné školení o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva? (Hasík, BESIP, aj.)**

- Ano
- Ne

5. **Kurz, workshop nebo jiné školení o ochraně a bezpečnosti obyvatelstva jste absolvoval/a:**

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Na základní škole
- Na střední škole
- Na vysoké škole
- V rámci volnočasových aktivit
- V práci
- Neabsolvoval jsem žádný kurz
- Jiné (uved'te)

6. **Patříte mezi složky integrovaného záchranného systému?**

- Ano
- Ne

7. **Označte správně telefonní číslo a tísňovou linku:**

	155	150	156	158	112
Zdravotnická záchranná služba					
Městská policie					
Integrovaný záchranný systém ČR					
Hasičský záchranný sbor ČR					
Policie ČR					

8. **Vyberte základní složky integrovaného záchranného systému:**

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Hasičský záchranný sbor ČR
- Zdravotnická záchranná služba
- Armáda ČR
- Jednotka požární ochrany
- Policie ČR
- Městská policie

9. **Únikový východ zpravidla nese označení:**

- Žlutým trojúhelníkem s vykřičníkem
- Modré kolečko s bílým vykřičníkem
- Zelený obdélník nebo čtverec s bílým piktogramem

10. **Pokuste se definovat integrovaný záchranný systém:**

Otevřená otázka

11. **Pokud složky IZS řeší mimořádnou událost, je Vaší povinností uposlechnout jejich pokynů?**

- Pouze pokud uznám tyto pokyny za vhodné
- Ano
- Ne, pokud se mě mimořádná událost přímo netýká

12. Uveďte alespoň 5 věcí, které by mělo obsahovat evakuační zavazadlo:

Otevřená otázka

13. Označte správně znění sirény a její signál:

	Požární poplach	Všeobecná výstraha	Zkouška sirén
140 sekund, kolísavý tón, zpravidla 3x opakovaný			
140 sekund, nepřerušovaný tón			
60 sekund, přerušovaný tón			

14. Který den v roce a v kolik hodin se provádí zkouška sirén?

- Každou první středu v měsíci ve 12 hodin
- Každou druhou středu v měsíci ve 12 hodin
- V lednu, květnu a září ve 12 hodin

15. Označte správně druh hasicího přístroje a jeho nejvhodnější použití:

	Vodní hasicí přístroj	Pěnový hasicí přístroj	Práškový hasicí přístroj	Sněhový hasicí přístroj
Hašení hořlavých kapalin, plynů a elektrických zařízení				
Hašení pevných látek				

Hašení pevných látek a hořlavých kapalin				
Hašení pevných látek, hořlavých kapalin, plynů a elektrických zařízení				

16. V České republice je několik výukových programů zaměřených na vzdělávání a prevenci v oblasti ochrany a bezpečnosti obyvatelstva. Vyberte programy, které znáte:

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Hasiči pro školy
- Hasík CZ
- Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí
- Asociace Záchranný kruh
- Svět záchranářů Karlovy Vary
- Portál Ochrana člověka za mimořádných událostí (OČMU)
- Příprava občanů k obraně státu (POKOS)
- Bezpečnost silničního provozu (BESIP)
- Žádný
- Jiné (uved'te):

17. Na území České republiky se nachází více než 160 dětských dopravních hřišť, měla by se síť dopravních hřišť ještě více rozvinout?

- Souhlasím
- Spíše souhlasím
- Nevím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

18. Využil/a jste někdy v minulosti aktivně nebo jako doprovod dětské dopravní hřiště v České republice?

- Ano
- Ne

19. Svět záchranářů v Karlových Varech je areál, který tvoří několik specifických budov, improvizované nemocnice, policejní služebny a hasičské stanice s odpovídající technikou. Součástí areálu je moderní dopravní hřiště a další venkovní lokality pro simulaci rizik ve venkovním prostředí. Mělo by v České republice vzniknout více takových areálů?

- Ano
- Ne
- Ne, dětské dopravní hřiště jsou zcela dostačující

20. Vzdělávání v oblasti integrovaného záchranného systému v České republice je dostačující:

- Souhlasím
- Spíše souhlasím
- Nevím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

21. Volal/a jste někdy na linku tísňového volání?

- Ano
- Ne